

ES MOLÍ NOU

VILAFRANCA, OCTUBRE 1991 - NÚMERO 59

■ **A PETRA I SANT JOAN ELS HI
TOCA RECLAR**

■ **L'AJUNTAMENT INTENTARÀ
AMPLIAR EL TERME**

■ **ENTREVISTA: TONI AMENGUAL
(UN FORAVILER AMB EMPENTA)**

■ **ARRELS HISTÒRIQUES**

■ **EL MILLOR EQUIP:
ELS CADETS DE VILAFRANCA**

Producció i comercialització del meló

Amb motiu de la celebració de la festa del meló, organitzada per la delegació d'agricultura de l'Ajuntament de Vilafranca, tingué lloc al saló d'actes una xerrada col·loqui entorn de la problemàtica actual del mercat del meló.

Sota la moderació de Margalida Estelrich, secretària de la Unió de Pagesos de Mallorca, hi participaren:

-BIEL OLIVER, pagés, cooperativista i membre de la UPM.

-ANTONI AMENGUAL, pagés de la Vila.

-ESTEVA RIBES, tècnic de producció agrícola.

-PERE QUETGLAS, tècnic d'indústria i comercialització agrícola.

-JAUME GALMÉS, director de la finca SA CANOVA.

La primera intervenció fou per Biel Oliver qui assenyala que després de l'abandono per la major part dels pagesos de Mallorca de les seves terres de conreu, els que encara hi resten són per gust, i perquè els hi agrada i creuen que encara s'hi pot trobar futur.

Antoni Amengual assenyala que el bon nom dels melons de Vilafranca havia decaïgut perquè la seva qualitat no era la d'abans, atès a la sobrecarga de producció a la que havien estat sotmeses les nostres terres després de molts d'anys de producció.

El meló vol terra nova i segons assenyala Toni avui dia ja no s'en pot trobar perquè ara se sembra almenys deu vegades menys de meló que abans. Antoni ja té llaurat amb «cisel» i afemat on farà els melons l'any que ve, afirma que mitja quarterada té 45.000 pts. de cost de producció i l'hi produeix uns 3.500 kgs. de meló, sempre en secar.

D'altre banda els tècnics de la Conselleria d'Agricultura assenyalaron que la política agrària de la CEE tendeix a controlar els excedents que

en matèria de fruites i hortalisses els països centreeuropeus ho controlen i que estem sotmesos a les seves normes de qualitat i etiquetatge.

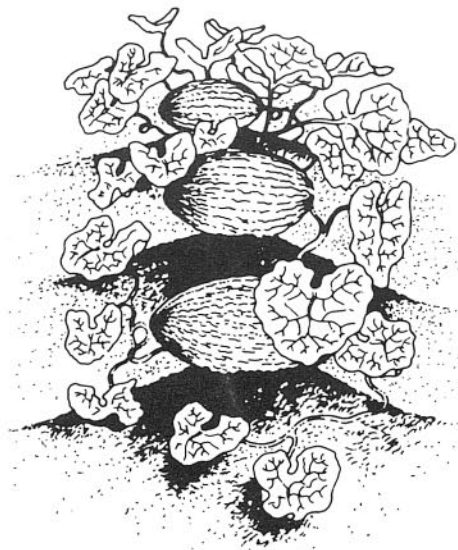
Jaume Galmés (Jaume de Rotana) creu que la rentabilitat i la qualitat comencen per l'abaratament dels costos de producció. Posà per exemple que si després des d'una reia amb cicell o arada, a la preparació de goret, li donen una passada de herbicada biodegradable, es poden estalviar unes passades de cultivadors i així ja s'abaratena els costos.

L'anàlisi de la terra també es indispensable. Tan per excés com per defecte de fàrma es pot fer malbé tot el sementer.

Però és molt important que la producció del meló ha d'esser i ha d'estar d'acord amb la demanda i allò que el mercat vol avui en dia es: un meló no massa gros, etiquetat amb denominació d'origen, mes o manco homogeni amb qualitat garantitzada.

Per tal cosa l'unió de productors és indispensable, la selecció de llavors, la producció en molta quantitat que atengui tota la demanda i la bona promoció d'aquest producte tant als mercats insulars com als nacionals.

Antoni Nicolau «torretes»

FUSTA AMB

EMMARCACIONS DE QUADRES, FOTOS
DIBUIXOS, DIPLOMES, ETC...

OFERTA ESPECIAL EN CAMILLES, DAMUNTS
DE CAMILLES I ESCALES DE PEU

C/ Palma, 17 - Tel. 54 02 53

07250 VILAFRANCA

1

«ES MOLÍ NOU»

Publicació mensual de
l'Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Depòsit Legal
PM: 366 - 1986

Edita:
Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Coordinen:
Margalida Bauzà
Cati Rosselló
Bàrbara Sansó

Redacció i col·laboradors:

Andreu Bauçà
Francesc Amengual
Joan Barceló
Joan Bauçà
Bartomeu Català
Biel Monserrat
Jaume Nigorra
Miquel Capellà
Jaume Sansó
Pere Fons
Col·legi Públic
Pere Garí
Catalina Estrany
Bernat Estrany
Gabriel Gelabert
Joan Jaume
Televisió Vilafranca
Damià Agustí
Margalida Nicolau
Miquel Barceló

Impresa a: Informacions Llevant, S.A.
Passeig Ferrocarri, 1. Tel. 55 03 28
07 500 Manacor

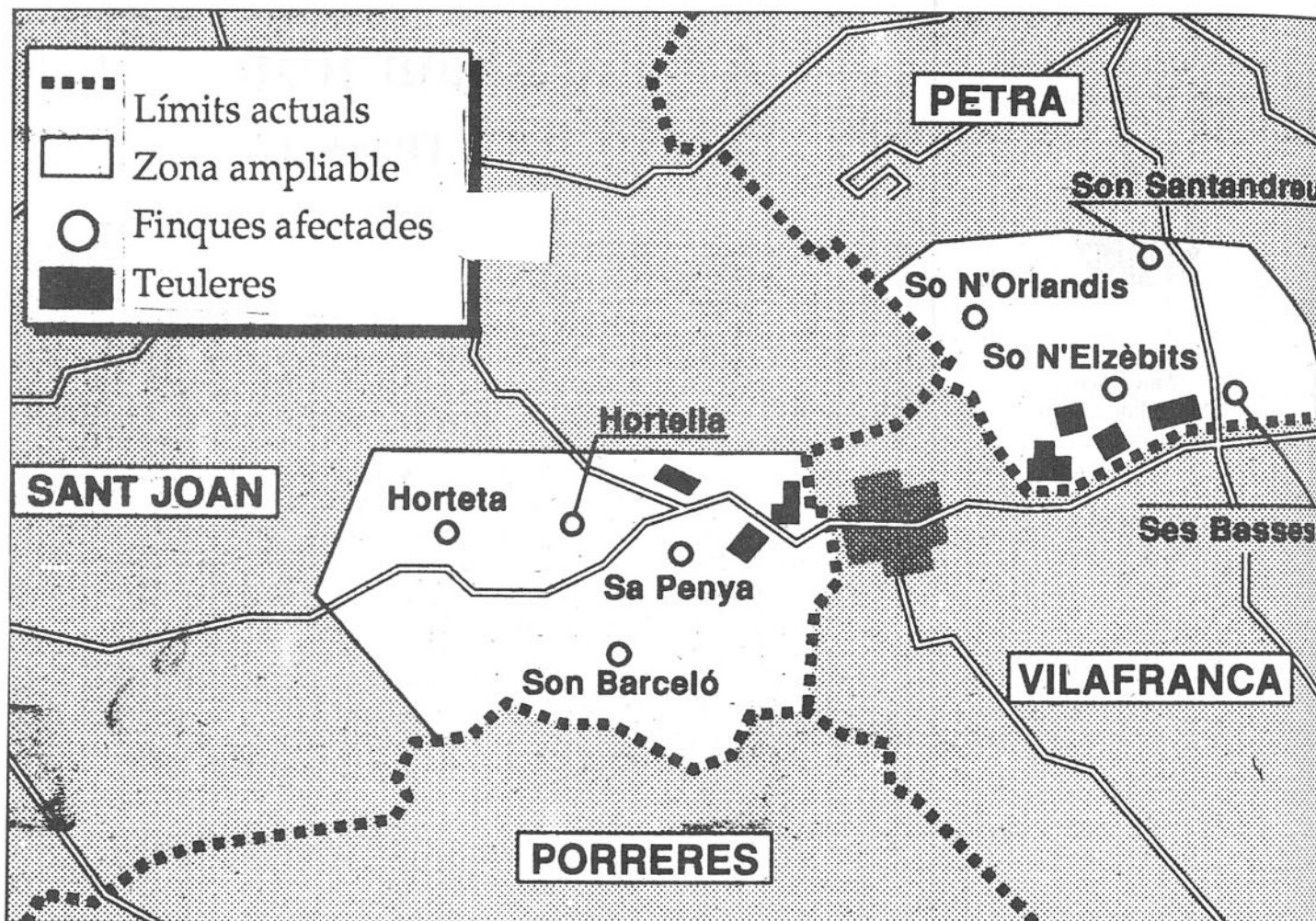
Els articles publicats en aquesta
revista sols expresen l'opinió
dels seus autors

A Petra i Sant Joan els hi toca recular

Petrers i santjoaners han posat el crit en el cel just quan el regidor d'urbanisme, Bartomeu Oliver, anunciava a un mitjà de comunicació regional la intenció de l'Ajuntament de demanar a Petra i Sant Joan una segregació de les terres que limiten amb el casc urbà. El fet es redueix a posar damunt la taula un vell problema al que mai ningú s'ha atrevit a donar-li una solució. A 1927, després de més de cent anys de lluita, es va produir la darrera segregació de terres de Sant Joan. Aquesta és el que avui conforma tot el casc nord del poble. Des de llavors, emperò, la línia de limitació amb Sant Joan l'hem tenguda aferrada a pocs metres d'on acaben els laterals de les cases construïdes a la part de ponent. A la zona nord-est del nostre terme també ens trobam amb una nova línia a pocs centenars de metres d'on també acaba la consolidació del nostre poble. Amb aquestes fites, al llarg dels darrers 50 anys s'han anat construint teuleres a les proximitats de Vilafranca amb la particularitat de fer-ho en terrenys de pobles externs.

La major part d'indústries estan per tant fora del nostre terme, en què els seus propietaris siguin vilafranquers. Aquest estatus obliga a haver de pagar els impostos i llicències als pobles veïnats. El mateix problema tenen els pagesos propietaris de finques agrícoles. Com a cosa lògica els ajuntaments de Petra i Sant Joan han anat arreglant els camins de foravila més pròxims als seus pobles i s'han deixat el més allunyats, precisament aquests que es comuniquen directament amb Vilafranca.

Les reaccions polítiques a l'intent de Vilafranca d'anexionar-se, les zones de Sant Joan i Petra que envolten el poble, demostren que hi ha molt de recel d'aquests dos pobles, vers una Vilafranca que en els darrers anys està aconseguint la concentració d'importants serveis d'àmbit comarcal, diguem-li Quarter de Guàrdia Civil o també el PAC, i properament un Centre de Salut. El batle de Sant Joan creu que és incongruent la petició de Vilafranca i els petrers s'aferren a un vell contenciós seu amb Santa Margalida per la titularitat de la costa de Son Serra de Marina. Es curiós recordar com els batles d'aquests dos pobles veïnats no tingueren cap mirament a l'hora d'organitzar una campanya popular contra el PAC de Vilafranca. Curiosament es queixaven i es queixen de què els hi queda molt alluny, quan la realitat és ben distinta. El PAC de Vilafranca està a 50 metres de la línia de terme amb Sant Joan i a menys d'un quilòmetre de la de Petra. Els polítics locals del nostre poble, d'aquí en endavant, a l'hora de parlar d'ampliació de terme hauran de tenir ben en compte que els batles veïnats s'aferraran al seu populisme abans que raonar. Perquè, de moment, entenen que les línies de limitació de terme actuals són intocables, quan en realitat avui en dia es mouen fronteres molt més gruixades que les que ens separen de petrers i santjoaners.

La proposta inclou des d'Hortella de Sant Joan fins a Son Santandreu de Petra

L'Ajuntament intentarà ampliar el terme

(Redacció).- En un pròxim ple municipal el regidor d'obres de l'ajuntament, Bartomeu Oliver, propondrà l'aprovació d'un projecte d'ampliació dels límits municipals d'aquesta vila amb les poblacions veïnades de Sant Joan i Petra. Les línies actuals d'aquests dos pobles arriben fins al casc urbà de Vilafranca. Això suposa que la majoria de teuleres propietat de vilafranquers es troben fora del

terme municipal, així com un gran nombre de finques agrícoles. El tema, segons Oliver, es durà posteriorment a la Mancomunitat del Pla per a ser debatut.

L'Ajuntament de Vilafranca proposarà un procés negociador amb els batles de Petra i Sant Joan amb l'objectiu d'aconseguir la segregació de les finques dels dos municipis que

estan pràcticament vora el mateix casc urbà de Vilafranca. Les actuals línies que separen aquests municipis del Pla han creat sempre un problema geogràfic. Històricament el poble s'ha anat creant al norest del terme municipal, punt on limiten els termes de Petra i Sant Joan.

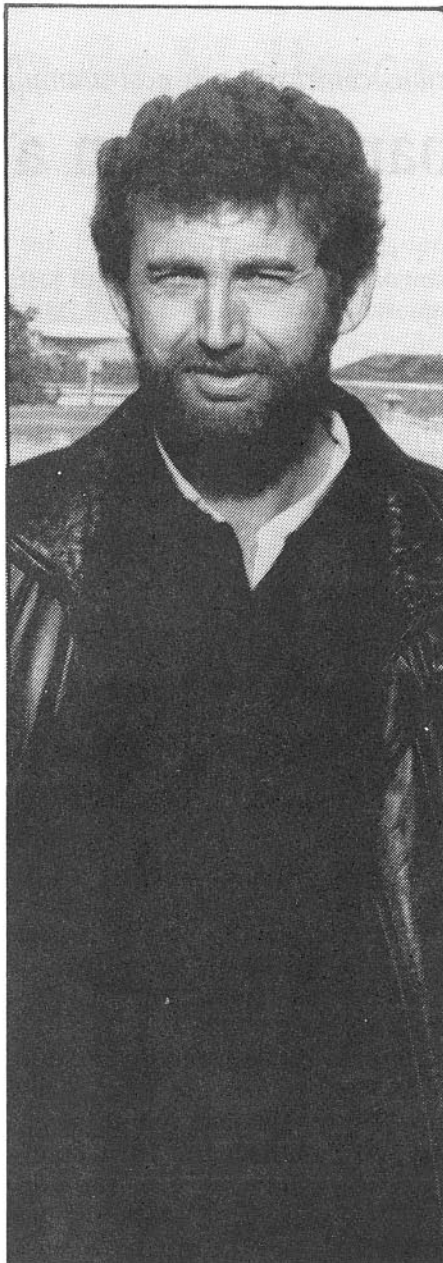
La localització d'empreses dedicades a fabricar materials de construc-

«La darrera ampliació de terme va tenir lloc a 1927. Sant Joan ens va vendre tot el que ara és la zona nord del poble»

«Tal com estan ara els límits, la major part de teuleres de vilafranquers estan dins terme extern»

ció a les immediacions de Vilafranca, ha provocat, que essent els seus propietaris vilafranquers, per a tot tipus de tramitació burocràtica, com el pagament d'imposts, sol·licitud de llicències d'ampliació, entre altres, hagin d'anar sempre als pobles veïns. El mateix camí han de seguir els qui tenen finques vora Vilafranca. Davant aquesta situació, que existeix des de que Vilafranca es va constituir en municipi, l'actual consistori té previst iniciar les negociacions amb els Ajuntaments veïnats a fi d'obtenir una ampliació del seu terme. Després de que la proposta sia aprovada en ple cosa segura ja que el PSM té majoria absoluta, el tema serà duit a la Mancomunitat del Pla, abans que el Govern Balear pugui donar el vist i plau, si bé abans de res els tres municipis han d'arribar a un mínim acord.

L'ampliació del terme de Vilafranca ja té antecedents històrics, en el mes de març de 1927, després de negociar durant dos anys, l'Ajuntament de Sant Joan, per 25.000 pessetes a cobrar en dues vegades, va renunciar al dret sobre la zona de «Puig de Bonany» a favor de l'Ajuntament de Vilafranca. Aquesta zona perteneix a l'actual zona nord del casc urbà, en el qual hi habiten més de mil persones. A «Puig de Bonany» a partir de 1803 s'havia anat construint a gran ritme fins que en 1864, el consistori vilafranquer demanà la segregació de la zona del poble de Sant Joan. Aquesta i una altra posterior que es va fer en 1875 foren denegades. El tercer intent a 1925 que acabà 1927 va donar bons

«Els terrenys que reivindicarà Vilafranca sumen prop de cinc quilòmetres quadrats al voltant del poble»

«Bartomeu Oliver, regidor d'urbanisme, durà el tema a un pròxim ple»

metres quadrats, més o manco com a Petra. Tres teuleres i les finques agrícoles de Son Barceló, i Hortella són els punts de referència d'aquesta segona ampliació que s'haurà de discutir amb el consistori santjoaner. Sant Joan, limita amb el casc urbà i es dona la circumstància de què una zona de garriga d'aquest municipi que limita pel nord-est amb Vilafranca s'utilitza com abocador pels vilafranquers. Sant Joan no hi du cap control. Així unes quantes hectàrees de garriga han estat arrasades. En el febrer d'aquest any, el llavors batle, Antoni Nicolau posà en coneixement del de Sant Joan el greu problema ecològic que creava però que no era competència de l'Ajuntament de Vilafranca, ja que la zona estava situada dins el terme de Sant Joan.

La proposta d'ampliació de terme serà duita a ple per Bartomeu Oliver, regidor d'Obres, qui considera «lògica la petició que férem als Ajuntaments de Petra i Sant Joan». Per a Oliver, «es tracta d'una ànsia de justícia el que les propietats de terra, fàbriques i demés empreses que es trobin prop del casc urbà, puguin venir a l'Ajuntament per tramitar qualsevol paper de la seva propietat, i més si tenim en compte que parlem de vilafranquers, que tenen les seves propietats en el municipi veïnat que es troba a 5 kms. de Sant Joan o a 7 de Petra». El regidor d'obres assegura que ha rebut queixes del mal estat dels camins de la fora vila que es troba vora Vilafranca «però no hi podem fer res mentre siguin terres dels Termes veïnats» diu Tomeu Oliver.

resultats i es va aconseguir la segregació del que avui és la zona nord (a partir de la carretera) del poble.

L'ampliació que proposa Vilafranca afecta a nombroses finques de Petra i Sant Joan, que totalitzen uns 5 km.². Vuit teuleres situades en un radio de 2 km., també passarien a dependre del municipi de Vilafranca. En quant al terme de Petra la idea de l'Ajuntament és que el límit entre ambdós sia la finca de Son Santandreu pel nord-est, i Son Bendinat, en plena falda del Puig de Bonany, pel nord. Cinc fàbriques de teules i totxos que ara paguen les seves contribucions i impost a Petra passarien a ésser de Vilafranca.

Pel que respecta a Sant Joan, l'extensió també seria d'uns 2'5 quilò-

Primeres reaccions contràries a la nostra ampliació de terme

Petra i Sant Joan s'oposen a cedir terreny

(Redacció).- Les primeres reaccions dels polítics veïnats han estat contràries a qualsevol segregació de Vilafranca de les zones «santjoaneres» i «petreres» aferrades al nostre casc urbà. Així i tot, sols Unió Santjoanera encapaçalada per l'exmilitar franquista, Juan Matas, s'ha oposat fins i tot a parlar-ne. El batle de Sant Joan ha qualificat l'intent com una incongruència i que «no hi ha cap

santjoaner que cregui que sigui justa aquesta prentesió».

El PSM de Sant Joan ha qualificat de «delicat» el tema d'una ampliació de terme. El grup Arrels, essent contrària a qualsevol cessió, veuria amb bons ulls que es fes un «referèndum entre tots els afectats».

A Petra, els grups polítics s'han servit del seu problema de Son Serra

Marina amb Santa Margalida, per excusar també la seva negativa a cedir terreny a Vilafranca, encara que es mostren més receptius a iniciar negociacions amb el nostre Ajuntament. De moment, caldrà esperar a que el tema sigui debatut per part del consistori vilafranquer per a després fer unes propostes més concretes als ajuntaments de Petra i Sant Joan.

L'aigua potable arribarà a les cases de fora del casc urbà

Els mateixos veïnats han organitzat l'abastiment

(Redacció). Les cases de Rafal Figuera que es troben forà dels casc urbà, així com nombrosos solars i una granja de Son Pere Jaume tindran el servei d'aigua potable que actualment s'està instal·lant en el sector Est de la vila.

Els veïnats de la perifèria han arribat a un acord amb el delegat d'obres Bartomeu Oliver, i l'empresa contractista Melchor Mascaró S.A.

pel qual el projecte d'aigua potable es fa extensiu a les zones Norest i Surest del municipi on es troben cases habitades o punts d'explotació ramadera. En total seran més de quaranta els beneficiaris d'aquest projecte.

Per altra banda, veïns de la barriada de Rafal Figuera que tenen la casa dins el casc urbà, han promogut una sèrie de millores en el barri aprofita-

tant la presència de la maquinaria de Melchor Mascaró S.A. Aquestes obres permetran l'asfaltat de 400 metres lineals de carrer una vegada instal·lat el bordillo. També en aquest cas han estat els propis veïns qui han gestionat la millora, complementada amb el servei d'aigua potable i el clavegueram.

Crítiques a la mancomunitat per la mala organització dels cursos per adults

(Redacció). L'Ajuntament ha obert el plaç de matrícula de l'escola d'adults en els cursos que organitza la Mancomunitat del Pla. El batle, Joan Bauzà, ha anunciat la queixa formal davant la presidència de la Mancomunitat «per la nul·la informació que des de aquest organisme s'ha facilitat als ajuntaments que s'acollixen al pla de formació d'adults». La Mancomunitat del Pla serà la darrera en començar les classes degut a una sèrie de problemes que Bauzà qualifica de «polítics» més que financers. El batle considera que «la gestió de la Mancomunitat ha estat nefasta i a punt de evitar la impartició del curs

que començaran a principis del pròxim mes de Novembre».

En la seva opinió «a aquest pas, per a finals d'any qui ve, serà difícil esperar una continuïtat». Per a Bauzà «és necessari potenciar la participació i conscienciar als petits empresaris que a partir del 93 se'ls exigirà la titulació de FP-1 per a poder dur l'empresa. A Vilafranca existeixen un gran nombre de negocis familiars que es poden veure afectats per aquesta mesura de la CEE. Per això des de l'Ajuntament potenciarem al màxim que la gent s'inscriuï als cursos per a adults i puguin titular-se».

El PP s'hi oposa

Es tornaran cobrar les taxes per recollida de fems

(Redacció—. En el ple ordinari d'octubre, s'acordà aplicar de nou les taxes pel servei de recollida de fems que havien estat anul·lades l'any passat. El PP proposà que l'equip de govern no les aplicàs tampoc aquest any, però la seva proposta fou rebutjada pel PSM. Sobre aquest mateix tema es negà la cessió de cobrament d'aquestes taxes a la Mancomunitat del Pla. El batle va trobar que si es cedia el cobrament, els veïns haurien d'anar dues vegades a l'any a pagar les contribucions i «amb una ja n'hi ha prou», va dir.

Evolució històrica de Mallorca

Dels temps primers

Al llarg del temps moltes persones inquietes i curioses s'han fet preguntes sobre els orígens del món i el naixement de la raça humana. I el que sempre els ha interessat és descobrir la incògnita d'on provenen i cap a on es dirigeixen. Mostra clara de la paüra davant la incertesa de l'home és un quadre que va pintar Gauguin, fa uns noranta-tres anys, que va titular «¿De dónde venimos, qué somos, a dónde vamos?». Per això, sobretot, per poder reafirmar-se com a poble i sentir que hi ha un grapat de coses que ens uneixen els uns als altres. Així, doncs, en lloc de fer una història tan particular que només es centri en els vilafrancuers, pot ser instructiu intentar donar a conèixer en línies bàsiques l'evolució de Mallorca.

L'ENIGME DELS PRIMERS HOMES

Sobre els primers homes que hi va haver a Mallorca, no s'en saben gaires coses, a més, tenint en compte que és un temps en que hi havia cap paper escrit o es conti el que va pas-

sar. Però hi ha gent (investigadors), que s'ha dedicat tota la vida a estudiar les restes arqueològiques dels primers homes, per saber de la seva vida i dels seus costums.

Ara abans de començar realment, cal preguntar-se: qué són restes arqueològiques?. Bé això són tots aquells bocinets de trets, ceràmiques, eines, fustes, pedres, armes i ossos que es troben soterrats a determinats punts de la nostra illa. Sempre són llocs on hi ha hagut algun tipus de poblat o enterrament primitiu. Llavors amb tot això, tot aquest material, i, mitjançant unes proves que els fan, els posen la data en que es van viure (es tracta d'ossos d'animals o de persones). Tot això és molt important perquè després poden intentar recompondre la vida que feien aquelles persones.

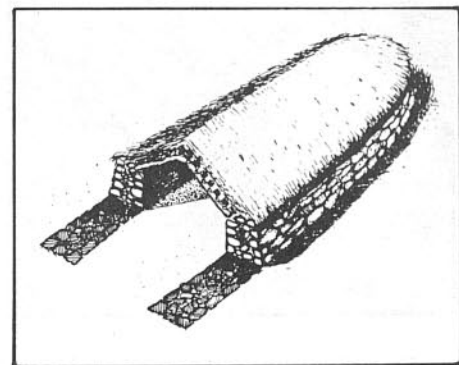
A Mallorca, en concret, es creu que hi va haver els primers homes ara ja fa 6.000 anys (això se sap per restes de pedres de sílex i ossos). Aquest primer home va conviure amb una sèrie d'animals que avui ja no podem trobar perquè van desapa-

rèixer. Un d'aquests animals és l'anomenat «myotragus balearicus», que era una espècie d'antílop aparellat a una cabra grossa actual.

Però d'aquests primers homes quasi no s'en sap res, no se n'han trobat més restes i hi ha un període de 2.000 anys en que no es coneix gran cosa i que representen un interrogant dins la història de l'home primitiu a Mallorca.

PRIMITIVES COMUNITATS HUMANES

Els primers testimonis que conei-

Es tracta d'una naveta pretalaiòtica, que com es pot comprovar és un edifici d'una sola habitació, de devers els anys 1.500 abans de Crist. La coberta es realitzava de troncs, sistema que encara avui s'utilitza en nombroses construccions agrícoles com les barraques de roter, de barraques, etc.

Aquesta imatge ens ofereix una escena de la suposada vida dels nostres primers avantpassats. Viuen en coves i mentre els homes es dedicaven als treballs de foravila o de pastoreig, les dones els infants es dedicaven a adobar el cuir per a la roba o a fer estris de ceràmica per a la casa.

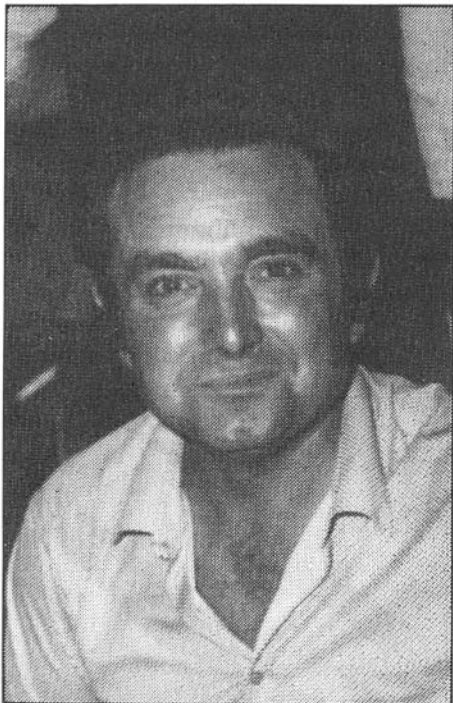
xem de comunitats humanes són, més o menys, de fa 4.000 anys. Eren una gent que vivia dins coves naturals o artificials, dins cabanes de branques o dins edificis de parets de pedres grosses i cobertes de branques. Solien dedicar-se a pasturar animals o a conrear la terra, per tant no es dedicaven a la guerra, essent gent molt pacífica. Els materials que usaven per fabricar les seves eines eren el fang i el bronze un poc més tard.

Van ser unes persones que arribaren a les illes l'any 2.000 abans de Crist, i provenien d'altres terres, de terres d'Orient.

Després d'aquesta primera onada d'immigrants d'altres terres, n'arribaran d'altres, però això és una altra història que s'explicarà més endavant.

Margarida

Toni Amengual, un foraviler amb empenta

-Un sol mot és a vegades molt significatiu. Què penses tu, Toni, quan sents dir la paraula «Foravila»? Què et representa l'expressió d'aquest mot?

-Bé, et contestaré la qüestió des de dos punts de vista. D'una banda, foravila a jo sempre m'ha omplit: m'agrada molt i m'encanta foravila; però, per altra banda, és un mot que em reporta tristor perquè veig que això del conreu comença a anar malament.

-Tothom sap que el foravila mallorquí passa per un mal moment, pentura el pitjor d'ençà que existeix. Els joves no volen fer feina al camp i miren de trobar altres treballs, i la gent que fa de foraviler (si a Espanya la mitja de foravilers és del 12 % de la població activa, a Mallorca només és del 4 o 5%) cada any es queixa: males collites, preus baixos que moltes vegades no cobreixen els costos, etc.

Vet a quí la pregunta: Penses, tu, que, efectivament —i tal com se sent i es veu— el foraviler mallorquí una «espècie en vies d'extinció»? Creus que podríem parlar, ara, d'una crisi del sector agrari?

Una entrevista que ens apropa als principals problemes que pateix la nostra agricultura.

Des de sempre, la Vila ha estat un poble foraviler. I sinó, mirau els vostres familiars, i, de ben segur que la majoria d'ells —sobretot padrins, concos i d'altres branques de sang— han tocat el camp amb les seves mans.

Però, d'ençà uns 20 anys enrera, és a dir, d'ençà que començà a venir el turisme a Mallorca, allà cap als anys 70, aquí les feines han anat canviant radicalment de cara. Ara, molts dels nostres pares ja no han volgut treballar al camp i, no en diguem de nosaltres mateixos, que ens estimam molt més trobar una altra casta de feines: diuen —o deim, i amb raó— que «treballar a foravila treu poc: massa feina i massa poc guany». Però, malgrat tot això, davant aquest panorama tempestuós del camp mallorquí, per sort encara hi ha tota una sèrie d'homes que intenten lluitar «contracorrent» i que miren de viure d'una feina —la de foraviler— que de sempre han fet i que, per tant, ja és una part essencial d'ells mateixos, de la que mai s'en podran desfer. Treballar per a la millora d'un camp mallorquí desolat i en una crisi profunda és una cosa que ells consideren fonamental. Malgrat tot, són realistes i diuen que d'aquest «pou negre i fondo» en què s'ha ficat l'agricultura a la nostra nació, serà molt mal de fer sortir-ne.

Un d'ells, el més representatiu com a foraviler dins Vilafranca, és en Toni Amengual Barceló, més conegut com a Toni «Gorrió». Casat amb na Bàrbara i amb dos fills, en Joan i na Mª Montserrat, d'ençà que va néixer —ara fa 48 anys— sempre ha estat mesclat amb això del conreu. Com diu ell: «De nou anys, ja girava s'arada».

-Crec que, efectivament, i com ja t'he dit a la pregunta d'abans, es pot parlar d'una crisi profunda del sector agrari, que em sembla serà molt mala d'aturar. Perquè vegis com va de malament el camp, només et diré —per donar-te un mostra del que dic— que, a la trobada que es féu a l'ajuntament de la Vila per parlar dels melons, ens digueren que el preu del gra, d'aquí a uns anys, es posaria a 14 o 15 ptes, i pensa que ara va de 25 a 30 i ja no podem anar! (Fins i tot, enguany va arribar a anar 23'5 ptes)

Respecte a si el foraviler és o no «una espècie en vies d'extinció», et diré que «com totes les coses» és molt difícil que foravila s'acabi del tot. Ara bé, si la cosa no canvia, encara hi haurà molta més gent que se n'anirà.

Si en aquesta crisi no hi posen remei, pocs ens en podem viure i això em talla les cames. M'encanta foravila. I això no només em sap greu per jo, sinó també pel meu fill, que m'agradaria que seguís les meves passes.

-Diuen que al 92 entrem a Europa. Potser això ens dugui certs avantatges; ara bé, també certs sectors, com ara el sector agrari i també el lleter, se n'han ressentit i encara se'n ressentiran moly. Un exemple: a un estat europeu independent, que és fora de la CEE, és clar, el litre de llet va el doble de car que dins les fronteres de la Comunitat, i, segons les estadístiques, un foraviler suís cobra, com a mitjana, dos milions més de pessetes anuals que un foraviler francès (França està dins la CEE).

Com et sembla que ha repercutit al nostre foravila l'entrada a la CEE? ¿Penses Toni, que ha estat bona o dolenta per al sector agrari mallorquí aquesta incorporació al Mercat Comú?

-Bé, fins al 92 encara no ho veurem bé, a això. Però ja hi ha evidents símptomes que amb aquesta entrada, sense subvencions o amb subvencions ridícules, arribarà un moment que el que vulgui seguir fent de foraviler, farà feina només per menjar.

«Foravila a jo sempre m'ha omplit, però també em reporta tristor perquè veig que això del conreu comença a anar malament»

Malgrat tot, jo sempre som optimista i molt del conreu, i, encara que el camp estigui malament, he comprat terres, n'he duites d'altra gent i sempre he mirat d'avançar. Però, realment, així com estan les coses, amb l'entrada a la CEE ens espera un futur encara més negre.

Una altra cosa que et vull dir és que també el que fot molt l'agricultura d'aquí i la fa poc competitiva davant altres nacions és l'elevat preu de segons quins adobs, per mor de la baixa cotització de la pesseta a les borses respecte a altres monedes. És clar, davant aquest desfavorable canvi de moneda, els adobs que hem d'importar de l'estranger ens surten a un preu elevadíssim. Pens que n'hi ha un per matar la cugula —que em sembla que es du de Suïssa, però no t'ho vull dir ben cert— i que surt damunt unes 5000 ptes el litre. Aquest preu tan gran fa que només es pugui usar en casos extrems, per no fòtre l'anyada, quan ja ho tens tot sembrat.

També vull remarcar que un altre dels factors negatius per a la nostra agricultura és que la mà d'obra és cara, molt cara.

-L'altre dia, per la televisió balear, va sortir un representant de les ametles mallorquines, dient que a Mallorca ja ningú les espolsa perquè és una activitat que no és rendible. Es queixava de la importació de grans quantitats d'ametla americana, molt més barata que l'autòctona, i, per tant, molt més competitiva. I afirmava que si no es prenia urgentment qualche iniciativa per millo-

rar aquesta crisi del sector ametler a Mallorca, ben prest ens apuntaríem a un perill ben gran, com és ara l'abandó de tots els ametlerars i —l'ametler no és un arbre salvatge, sinó que vol ser cuidat— la seva mort imminent. Això, deia ell, comportaria 2 grans problemes: primer, un impacte ecològic brutal, amb possible desertització per als terrenys on s'arrabassin els ametlers (pensem en els milers de quarterades sembrades que d'aquest arbre hi ha a la nostra illa); i, segon, una mala imatge pel turisme que ve a Mallorca, sobretot, d'aquell turisme qualitatiu que cerca bons paisatges i tranquil·litat. Creus que l'esquema anterior (crisi profunda—abandó del camp—impacte ecològic i mala imatge turística) és aplicable al camp en general?

«El camp embelleix Mallorca, i el seu abandó suposarà una mal imatge pel turista que ens visita»

-Sí, evidentment, aquesta oscil·lació a la baixa dels preus, tant de les ametles com també de les garroves en els darrers anys, fa que molta gent deixi de banda aquests arbres i no els cuidi gens, abandonant-los a la seva sort. I això, és ben clar que repercutirà negativament cap a la bona imatge que hem de donar al turisme. El camp embelleix Mallorca i el seu abandó pot suposar una mal imatge pel turista que ens visita. No, i ara encara res, perquè hi ha gent —sobretot als pobles com el nostre i els de veïnat— que cuida foravila i hi tenen perjudicis, però consenten anar-hi per no deixar-ho perdre, però no per qüestió de fer doblers. Quan aquests se'n cansin de fer això o es morin, està fet de foravila.

-Qui creus que són els «responsables» d'aquesta crisi que pateix el camp: la gent jove, que canvia d'idees i ja no vol treballar a foravila;

el Govern, que només pensa que el sector turístic i sembla que ha deixat de banda el foravila mallorquí...? Perquè una cosa és certa: comparat amb altres estats europeus i, fins i tot, amb altres nacions de l'Estat Espanyol (Catalunya, València, etc.) que també tenen molt de turisme, aquí el Govern fa orelles sordes als gemecs dels foravilers, i no sembla que, per ara, vulgui trobar solucions clares i definitives per resoldre aquest greu problema.

-Bé, culpa no en don a ningú. És la mateixa roda del món que fa que passin aquestes coses. Ara bé, crec que el Govern i també nosaltres hem de col·laborar per millorar aquesta situació. Perquè, una cosa que trob és que el Govern pareix que, fins ara, només mira els espais naturals verges i, sense perjudici d'això, hauria de tenir també un poc més d'esment a foravila.

Altrament, pens que, en part, la societat i tots nosaltres en general tenim una mica de culpa dels mals que afecten foravila. Perquè, avui en dia, la gent vol ser molt senyora, la societat ha anat ensenyorint-se: i un foraviler s'ha d'embrutar, ha d'anar pel fang i no ha de tenir por ni al fred ni a la calor. Malgrat tot, però, ara un foraviler està més bé que no abans. Té eines i mitjans per fer el treball que abans no tenia i que li ajuden molt (per posar-te un exemple, el que avui un tractor bo llaura amb un dematí —unes 7 quarterades—, un pareller amb dues bísties bones llaurant de sol a sol hauria de menester catorze dies, sens badar gens ni mica. La diferència és ben clara).

-Toni, si tu fossis l'encarregat de relançar l'agricultura a Mallorca, ¿Quines mesures prendries per tal d'aconseguir aquest reviscolament del nostre foravila?

-Davant aquest problema jo hi veig tres possibles alternatives o solucions.

Una d'elles, la primera, seria fer una limitació de les importacions de productes agraris que ens arriben de fora, per tal de defensar la producció autòctona de la forastera.

Una altra, podria ser també un augment de les subvencions cap al

foraviler d'aquí, així com també d'altres com que es pogués comprar la maquinària agrícola amb uns interessos molt baixos, uns adobs a més baix preu de l'actual, etc.

Però —així com estan les coses— l'alternativa més realista i viable pel foraviler mallorquí seria que es fés un etiquetatge de garantia de qualitat pels nostres productes (denominació d'origen). És a dir, s'hauria d'impulsar i protegir per part de l'Administració el cultiu de certs productes agraris mallorquins que, per les seves característiques, són més bons aquí que a fora: és el cas de la tomàtiga mallorquina «de ramellet», el meló i el melicotó mallorquins, etc. Perquè, en aquests productes, encara que siguin més cars que els que vénen de fora (a vegades, fins i tot, el doble de cars) la gent els compra ben igual, perquè sap que són més bons. Hem de reconèixer que els productes de fora fan més bona planta, però els d'aquí són més gustosos i molt millors. És el mateix que s'ha fet amb la sobrassada mallorquina, que ara gaudeix de protecció. És més cara, sí, però tot-hom en compra perquè sap que gasta els doblers en un producte del que no se'n penedirà.

-Malgrat tots aquests problemes pels que travessa l'agricultura a Mallorca, ets, però, una persona feliç amb la teva feina...

-Sí, clar, a jo m'agrada molt la meva feina. N'estic encantat i no em fan gens d'enveja aquests que troben feines que tenen com a més prestigi social i anomenada que la de foraviler.

-Quins avantatges i quins inconvenients, en relació a altres treballs, creus que té la feina de foraviler?

-Com tot, un és nascut per fer de foraviler i allà on un s'hi morirà d'oi, l'altre pareixerà que és el rei Pepet. Amb això, el que et vull dir és que els avantatges i inconvenients d'una feina és cadascú que els mesura d'una manera subjectiva. És a dir, segons el caràcter i manera d'esser de cadascú, un triarà un o altre ofici.

Ara bé, des del meu punt de vista personal, jo trobo que la feina de foravila, per a mi, té certs avantatges damunt les altres, com és ara la tran-

quil·litat que dóna fer una feina a l'aire lliure, en comptes d'haver d'estar tancat dins quatre parets; la llibertat (el foraviler no sol dependre de ningú i s'organitza el treball diari a la manera que més li escau), etc.

Però no et pensis, no tot són floretes fent feines a foravila.

«Pareix que el Govern, fins ara, només mira els espais naturals verges, i, sense perjudici d'això, hauria de tenir també un poc més d'esment a foravila»

El qui fa feina de foraviler sempre depèn del temps que pugui fer, a vegades dolent, i que pot espenyar tot el treball que has fet durant tot l'any (calabruixades, inundacions, seques, etc.). També ha de tenir el maldecap de saber com ha d'organitzar de manera eficient la sembra de cada any, per no cansar massa la terra, saber que moltes vegades és una incertesa— on ha de col·locar la producció, etc.

Davant això pot ser que, per a qualcú, aquella tranquil·litat del que fa de foraviler, ara es convertesqui en problema i maldecaps.

-A la Vila, creus que és necessària la creació d'una cooperativa agrícola, tal com ja s'ha fet a altres pobles veïnats, com Sant Joan, Petra, etc.? El foraviler, ¿en sortiria beneficiat?

-A la Vila, dues vegades hem intentat posar en marxa la creació d'una cooperativa, però per fer una cosa d'aquestes hi ha d'haver tota una sèrie de gent amb ganes de fer feina i també d'amollar qualche duro, i això, a Vilafranca, no hi ha estat.

Ara bé, crec que una cooperativa seria una cosa molt bona pels foravilers del poble.

-Com a especialista en melons, Toni, parla'ns un poc d'aquest tema i la seva situació al mercat. És com-

petitiu el meló mallorquí o no pot competir amb els que vénen de l'exterior (si és que en vénen)?

-Al meló mallorquí, com a totes les coses d'aquí, el que li fa molt de mal és la importació que patim: ens duen una barcada de melons de fora i el preu baixa espectacularment. I, com diu un vell refrany: «el vinagre fa mal al vi bo», i això és el que passa amb la qüestió dels nostres melons.

El meló d'aquí és més car que el foraster, però té molts més avantatges i és d'una qualitat molt superior als que ens duen del Port de Palma.

Precisament, a la reunió que vàrem tenir fa un mes a l'Ajuntament de la Vila sobre aquest tema, es va parlar d'intentar impulsar el meló mallorquí. Els pagesos d'aquí hauriem de fomentar el meló mallorquí, davant els forasters, sens enganyar ningú, donar vertaderament el meló que toca. Impulsar-lo i donar a conèixer els seus avantatges davant el meló de fora. Perquè l'interessant no és fer molt de meló, sense to ni so, sinó fer-ne sempre anant a la qualitat.

Aquesta és i serà la millor arma contra els productes exteriors.

-Com a darrera qüestió, ¿què vares trobar de la «Festa del Meló» d'enguany?

-Bé, crec que la «Festa del Meló» és un acte que té una intenció ben clara; impulsar el meló de Vilafranca. Aquest és el seu objectiu, i per tant, serà una festa que sempre rebrà les meves lloances. I, com a totes les coses, el que s'ha de fer és intentar millorar-la de cada any. Mirant d'arreglar tots aquells punts de la festa que siguin més negatius.

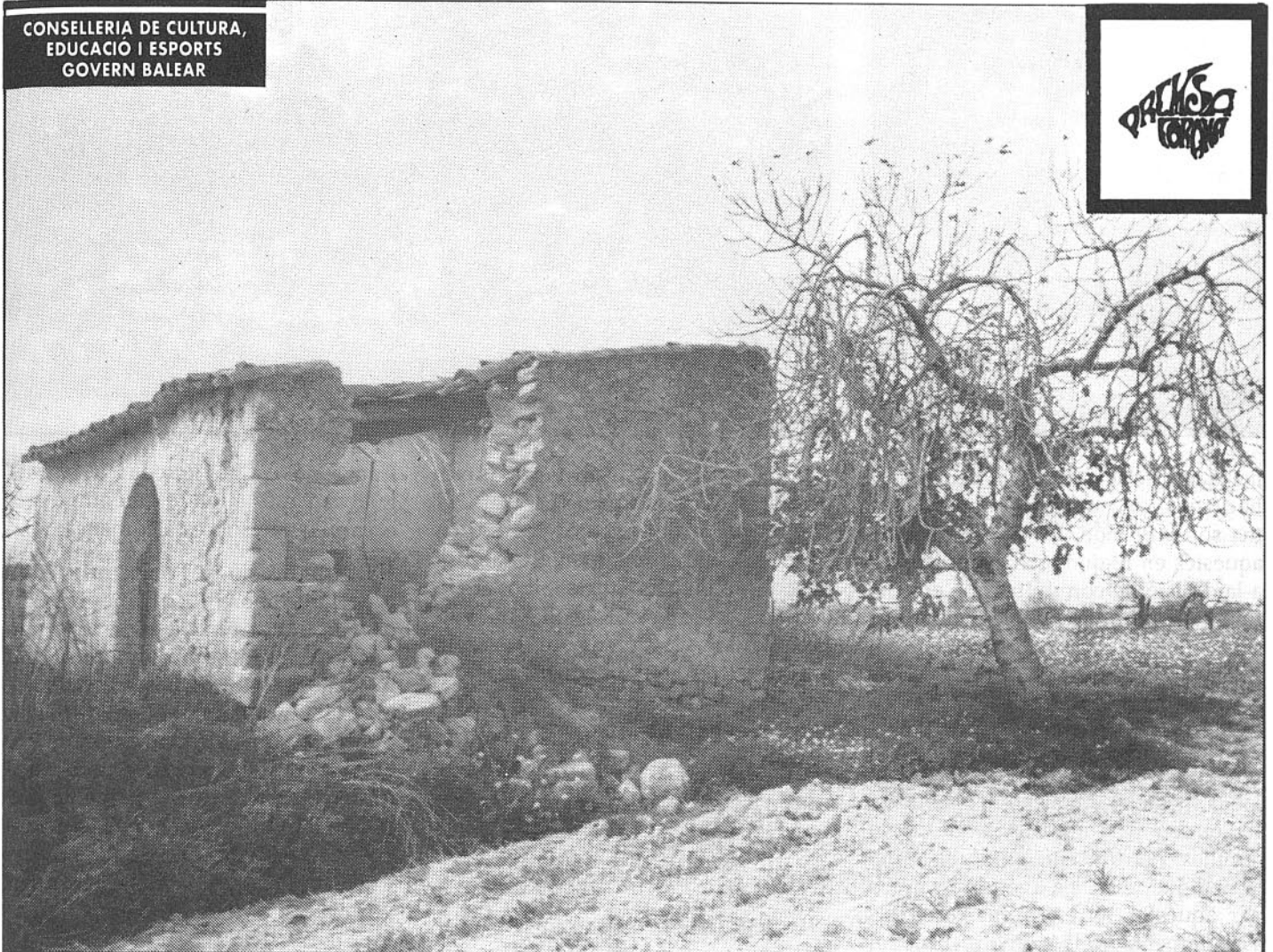
-Res més, Toni.

Gràcies per la teva col·laboració i esperem que aquesta xerrada amb tu no només quedi enregistrada inúltimament en el paper, sinó que servesqui d'incentiu per a la reflexió de tots nosaltres, i sobretot, del Govern i polítics perquè es donin compte del greu problema econòmic, ecològic i social que suposarà deixar morir a marxades un foravila del que temps enrera en visqueren i treballaren molts dels nostres pares.

Andreu Bauçà

Per un catàleg sobre el patrimoni històric de Vilafranca

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

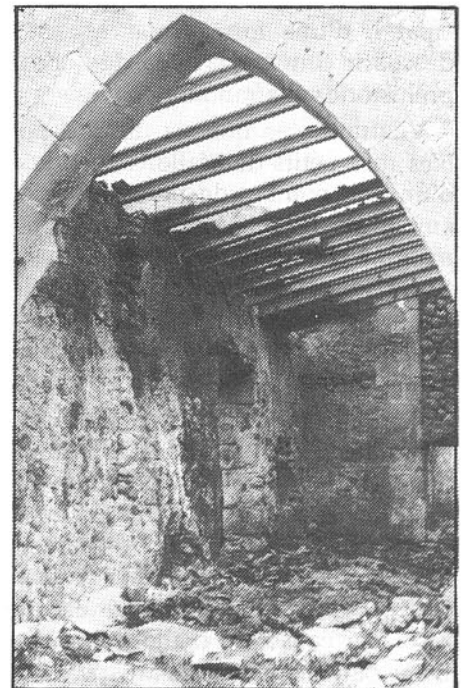
El que és avui Vilafranca, poble i terme, té pocs segles d'història. Però el que són les terres que avui trepitjam han viscut, com a part de Mallorca, la mateixa evolució natural de l'illa en tots els seus components que avui en dia ens puguin dur a estudi. L'esdevenir del temps no ha marcat en gran mesura el pas d'anteriors civilitzacions pel que fa a les troballes de restes arqueològiques, però sí els suficients per arribar a una serie de conclusions, que encara no massa rellevants, situen la història del nostre poble dins un contexte general del que ha passat a Mallorca des d'alguns milenis abans de Crist.

De les troballes sembla ésser que no s'han fet massa estudis i el poc esment científic es pot resumir en simples anàlisis que al final han aca-

bat teoritzant per arribar a englobar les dades dins el contexte general de la prehistòria de Mallorca a la que abans feia referència.

Ara, en el temps que correm, les noves inquietuds culturals del poble i les fórmules d'estudi que estan a l'abast de les institucions obren el camí a una sèrie d'exigències i compromisos que amb una ferma dedicació ens poden acostar a la realitat històrica de Vilafranca que encara s'amaga dins la boira de la sempre perillosa ignorància col·lectiva que a la llarga, si no s'hi treballa, ens pot portar a ser un poble sense més identitat que el maquillatge del temps moderns.

Sortosament vivim una època on l'home cerca el seu punt de partida en el planeta on viu i, quan encara

no té molt clar d'on ve, ja cerca nous horitzons més enllà del propi sistema solar. El món, dividit en nacions, aquestes en regions i així fins arribar a la divisió de comunitat que ens defineix la paraula «Poble», necessita saber quins són els seus punts de referència. I va't aquí, que un poble com el de Vilafranca, manco de

dades històriques més clares que les conegudes superficialment, necessita saber més clarament no sols com va ser el seu part amb la connexió de famílies per formar una vila, sinó també qué feren els aventurers àrabs per aquestes terres, quins foren els assentaments dels romans dins el que ara es coneix com a terme municipal i, d'una forma molt especial, descobrir com era la vida de l'home prehistòric «vilafranquer».

Vilafranca, en que sia un dels pobles més petits de Mallorca, gaudeix d'un bon nombre de punts històrics amb restes d'anteriors civilitzacions, malgrat la major part d'aquests hagin sofert l'erosió de l'activitat de l'home que en alguns extrems ha arribat a l'extinció de construccions prehistòriques.

Per tant cal encaminar una acció conjunta entre institucions públiques, culturals i la pròpia comunitat, amb iniciativa de les primeres, en el nostre cas es tractaria lògicament d'una empenta de part de l'Ajuntament, per tal de recuperar el que resta per conservar d'allò que s'anomena patrimoni històric-artístic.

Pous com els de Son Pere Jaume, Viquet o el des Turó de'n Baletto, el poblat romà del mateix Turó de'n Baletto, o els assentaments talaiòtics de Sa Moleta, Es Castellot o el de Son Pou, les coves, Es Molí Nou, Son Pere Jaume, les cases de l'Anzell, entre d'altres, són punts de referència per a un possible catàleg sobre el patrimoni històric-artístic.

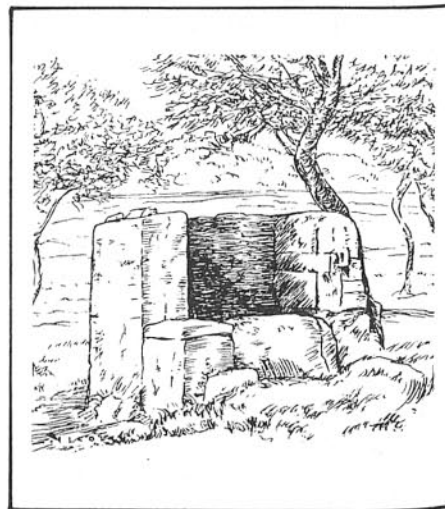
«Un catàleg potser una bona base de formació pels vilafranquers del demà i una injecció d'enriquiment cultural per a tots els adults»

La tasca per començar mereix un plantejament de conscient serietat per part de totes les persones que hi agafin compromís. L'avançament cultural de Vilafranca passa per dibuixar el mapa del terme des de la mateixa prehistòria fins al començament de la història diguem-li «moderna». El camp d'acció, en aquest sentit, ha de comptar amb l'estímul i patrocini del departament de Patrimoni del propi Ajuntament, en col·laboració amb altres entitats de caire cultural i també amb el suport del col·legi públic. Són ja bastants els pobles de Mallorca que duen anys treballant en aquest apartat. Vila-

franca no es pot quedar a la retaguarda i més si en té en compte que el camí ni tan sols està començat.

La dedicació a l'objectiu d'editar un catàleg sobre el patrimoni històric de Vilafranca tindrà la seva recompensa en la mesura que aquesta publicació potser una base de formació pels vilafranquers del demà i una indubtable injecció d'enriquiment cultural pels joves i adults que en el nostre temps d'aprenentatge no hem pogut gaudir de la coneixença dels nostres fonaments d'una forma clara i visionada en un catàleg que pugui recollir amb més o menys certesa una part de la nostra història. I dic nostra, perquè referir-se a la Història de Vilafranca, sols des dels orígens de la nostra vila sembla molt pobre i una forma molt covard de renunciar a la pròpia identitat.

Miquel Barceló

El Vilafranca toca fons

LLUBÍ, 3 - VILAFRANCA, 0

ALINEACIONS:

Llubí.- Vidal, Bergas, Oliver, Ben-nasar, Llabrés, Llompart, Planas, Quetglas, Gayá, Serra, Perelló.

Vilafranca.- Pep Julià, 1; Toni, 4; Gudi, 1; J. Font, 2; Juanito, 2; Moleta, 1; Barraques, 2; Monserrat, 2; T. Julià, 1; Pere Portell, 1; Gustí, 1.

Gols: 1-0, el primer gol arribà al minut 3, quan després d'una rematada del jugador Perelló, Gudi i Pep Julià no es varen entendre i el capità acabà per introduir la pilota dins la seva pròpia porteria.

2-0, una treta de falta a l'esquerra de Pep Julià, en Moleta, pensant que no tenia ningú darrera deixa passar la pilota, i Llabrés aconseguí de cap, i per tot l'escaire, el segon gol per Llubí.

3-0, quan ja acabava el partit, concretament al minut 85, en un ràpid contra-atac duit pel jugador Biel Vidal, que a la segona part havia substituït a Perelló, va passar a Jaume Font i després, regatejant, a Pep Julià, aconseguí el resultat definitiu.

Comentari.- Creia que el Vilafranca el dia 8 de Setembre havia jugat molt malament i que ja no els veuríem jugar tan malament. Però anava ben equivocada, ja que el segon partit de lliga fou desastrós, va ésser com el dia de la Victòria amb la diferència que aquell dia les ocasions que tengué el nostre equip les va saber aprofitar i a aquest darrer, dues que en va tenir no aconseguí materialitzar-les en gol.

És molt difícil que si als set minuts ja tan fet dos gols pensis més que no t'inflin amb una bona golejada que

no amb el guanyar. La realitat fou que el Vilafranca dominà 83 minuts dels noranta que durà un partit. Però aquest domini fou només territorial, ja que es poden comptar amb els dits d'una mà les vegades en que l'equip arribà a la porteria de Vidal, que ens poguérem assabentar que feia sis anys que no jugava a futbol (ja vos podeu imaginar el que devia ésser).

Pareix que el nostre equip enguany no té aspiracions, no es veu que lluitin com l'any passat. No s'han de creure que aquest any sigui fàcil el pujar, la lliga és molt més llarga i aquest any no hi haurà aquelles llargues aturades que varen sofrir la temporada passada.

Gabriel Gelabert

Comença la recuperació?

J. BUNYOLA 1 - VILAFRANCA 1

ALINEACIONS:

BUNYOLA: Isern, Colom, Quetglas, Lladó, Pascual, Megener, Rayo, Riera, Castell, Conti, Massot.

VILAFRANCA: Pep Julià (5), Moleta (4), Gudi (2), J. Font (2), Barraques (2), T. Julià (1), Garau (1), Montserrat (4), P. Portell (1), Agustí (2), Cotó (1).

GOLS: 0-1 al minut 29 el Vilafranca obrí el marcador amb un gol de T. Julià. La jugada va ésser molt afortunada pel nostre equip ja que després de que Tia xutàs la pilota va ésser desviada pel porter i, després de rebotar en dos defenses, va acabar per introduir-se dins la porteria del Juv. Bunyola.

1-1 al minut 60 arribà l'empat de l'equip local. Va ésser una jugada desafortunada del nostre equip. Després d'una badada de la defensa, que protestava a l'àrbitre, la pilota arribà a Riera que centrà al punt de penalt allà en Lladó, totalment desmarcat, aconseguí rematar de mala manera, ja que Pep Julià a punt estigué d'aturar la pilota.

COMENTARI: Resultat just aquest de l'1-1, ja que si bé el Vilafranca hagués pogut dur cap al nostre poble els dos punts, també hagués pogut perdre. Cal destacar pel nostre equip l'actuació de Pep Julià que realitzà un partit compelt, atu-

rant pilotes molt compromeses i fins i tot, aturant un penalt. També hem de destacar el gran partit de Monserrat el qual va fer jugades de gran qualitat que només pogueren ésser aturades pels defenses locals en faltes (que eren constants damunt en Monserrat).

També hem de destacar la feina que va fer en Miquel Moleta en defensa. De l'equip contrari cal destacar el porter, Isern, que igual que Pep Julià també va aturar un penalt; el mig Riera que era el jugador que duia tot el joc al mig del camp del Juv. Bunyola; i també el ràpid davant Castell que en més d'una ocasió va dur perill a l'àrea melonera.

Molta gent va anar a veure aquest partit ja que eren les festes de Sant Mateu, allà a Bunyola. Va ésser un partit de poder a poder. Les davanteres varen guanyar a les defenses i els porters varen tenir molta feina

però molt ben feta. L'equip del nostre poble va lluitar un poc més que en els partits anteriors, però crec que encara ho poden fer millor i que amb un poc de sort i força de voluntat poden estar benendavant en la classificació final, perquè no ens hem d'enganyar, els rivals que fins a aquest moment a tingut l'equip no són, ni de bon tros, més bons que els nostres. Ha estat fins al moment el millor partit que ha jugat el Vilafranca dins l'estrenada i nova categoria, espèrem que a partir d'ara l'equip jugui millor i amb un poc més de sort de cara a la porteria contrària, perquè diumenge ens varen assenyalar un penalt a favor que va ésser el primer que ens hi assenyalaven i el va fallar un home que en principi creim que ha d'ésser l'home que resoldrà aquesta temporada del Vilafranca, com es n'Agustí.

El Vilafranca perdona allà on no es pot perdonar

S'HORTA, 3

VILAFRANCA, 1

Alineacions:

S'HORTA: Adrover, Carrasco, Pons, Adrover, Barceló, Antich, Martínez, Muñoz, Ramírez, Piña, García.

Delgado per Ramírez, i, Barceló per Piña.

VILAFRANCA: Pep Julià (3), A. Margoi (1), T. Portell (2), Gudi (2), Juanito (2), Barraques (3), T. Julià (2), Monserrat (4), Garau (2), Agustí (2), Cotó (2).

Mascaró (1) per Margoi, Mesquida (1) per Cotó i Moleta (1) per Juanito.

GOLS: Al minut 16, i després d'uns rebots i de badades defensives en Ramírez es planta tot sol davant en Pep Julià i tira un fort xut que aquest aconsegueix rebutjar, la pilota va a parar a Piña que xuta i la pilota va al travesser, després arriba a Pons i aquest de fort xut introdueix la bolla dins la porteria visitant, aconseguint així l'1-0.

1-1 Al minut 23 i després d'una bona jugada entre T. Julià, Barraques i Monserrat, que aquest darrer aconsegueix introduir la pilota dins la porteria local.

2-1 Al minut 46 la pilota arriba a Ramírez que regatejant a Margoi aconsegueix fer gol per baix a Pep Julià.

3-1 Al minut 92 un contraatac de S'Horta que d'uns 35 centímetres en Delgado, que havia sortit a la segona part, tirà la pilota per damunt Pep Julià i aconseguí així el resultat definitiu.

COMENTARI: Podem qualificar el resultat com a just ja que el Vilafranca perd els partits per les seves errades, la seva inoperància en atac i en aquest partit per la possible ajuda de l'àrbitre a l'equip local.

Altres cops els millors de l'equip meloner varen ésser en Pep Julià que tingué molta feina degut al poc encert que varen tenir els defenses; en Barraques que va ésser quasi mig pulmó de la mitja melonera; i per damunt de tots en Monserrat en tornà a demostrar un altre cop que

de moment és el millor jugador de qui disposa en Joan Riera dins la seva plantilla.

Primers negatius en tres anys pel Vilafranca

VILAFRANCA, 0 - ALGAIDA, 1

ALINEACIONS:

Vilafranca.- Pep Julià (3), Moleta (3), Gudi (3), Toni Portell (2), Juanito (1), Barraques (1), Damià (2), Monserrat (3), Tià Julià (1), Agustí (1), Garau (2).

P. Portell (1) per Juanito i Pelle (1) per Garau.

Algaida.- Ruiz, Oliver, Pascual, Sastre, Vanrell, Rafael, Paez, Matas, Fullana, Mulet, Tomas.

GOL.- Al minut 80 un contraatac del Algaida que la defensa rebutja i Matas envia la pilota per damunt en Pep Julià 0, que acaba dins la porteria.

Comentari.- Primers dos punts que varen volar dins el camp del Molí Nou en aquesta temporada. El partit fou bastant bo en la primera part per part del Vilafranca en la qual no sapigué aprofitar les seves oportunitats que foren un xut de falta directe per part de Barraques, un xut al pal de Gudi i qualcuna més que no foren tan clares com aquestes dues esmentades. També en aquesta primera part l'equip rival va tenir les seves oportunitats que no va saber aprofitar unes vegades la fallada ve ésser dels davanters i l'altre per part de l'encertada intervenció d'en Pep Julià.

La segona part va ésser diferent ja que el Vilafranca no va desenvolupar el mitjanament bon joc que va dur a terme als primers 45 minuts. Per altra part l'Algaida va sortir decidit a sentenciar l'encontre als primers minuts. Al primer quart l'equip visitant va dominar en tot el terreny de joc sense deixar dur el pes del joc a l'equip local. Passat aquest quart d'hora el Vilafranca va passar a dominar el joc i arribava amb facilitat fins a l'àrea de l'equip visitant, però sense crear clares ocasions de gol i en canvi quan l'Algaida sortia un

poc de la seva àrea duia molt de perill a la defensa, molt adalantada del Vilafranca, que proporcionava moltes sortides per part d'en Pep Julià. I ves per on va arribar el que tothom pensava però no volia, en uns d'aquests contraatacs de l'Algaida a 10 minuts del final va arribar el gol. Quasi no quedava temps per més i el Vilafranca s'en va anar a l'atac la qual cosa hagués pogut ocasionar un altre gol per part de l'equip visitant.

«Chapeau»

LLUCMAJOR, 0

VILAFRANCA, 1

Alineacions:

LLUCMAJOR: Garí, Reina, Cardell, Alvarez, Gelabert, Janer, Bonet, Sempere, Cantero, Servera, Jaume.

VILAFRANCA: Pep Julià (5), Moleta (5), Gudi (5), T. Portell (5), Juanito (5), Barraques (5), T. Julià (5), Monserrat (5), Garau (5), Agustí (5), Pelle (5).

GOL: Al minut 47 un contraatac duit per la banda dreta per Barraques que centra al punt de penalt on hi havia n'Agustí totalment desmarcat i només ha d'esperar la sortida del porter i batre-lo per baix.

COMENTARI: Gran partit fet pel Vilafranca el dia de la raça i que per celebrar-ho el nostre equip dugué dos punts molt importants pel nostre equip, degut a la precària situació en la que va quedar després de la derrota al camp del Molí Nou davant l'Algaida.

Difícil era la quarta sortida del Vilafranca al camp del què anava en quarta posició i que no havia perdut cap punt dins el seu camp. Bona va ésser la disposició dels homes dins el terreny de joc que no va deixar moure gens l'equip rival; i prova d'això s'ha de destacar que l'equip de Lluçmajor només tingué una oportunitat al minut 90 de partit i que va ésser ben aturada per un molt segur Pep Julià. En defensa es va jugar molt millor que en partits anteriors i no varen deixar moure en facilitat a la davantera local, que, com ja hem dit, no va crear ocasions de gol al llarg del partit. En Juanito, en la seva posició davant la defensa i cobrint la posició dels mitjos que pu-

javen a l'atac, va estar senzillament extraordinari i si s'ha de destacar qualque jugador dins la gran actuació que varen tenir tots és ell. La mitja també va estar a un gran nivell, ja no va jugar, com en altres partits, damunt la defensa i varen pujar a l'atac quan era hora d'anar a l'atac i baixaven a defensar quan era hora de defensar. Els homes d'atac no varen estar tant totsols com partit anterior ja que els mitjos els varen ajudar i molt en la seva funció.

Partit d'infart i de gols

VILAFRANCA 6
PLA DE NA TESA 3

Alineacions:

VILAFRANCA: Pep Julià (1), Moleta (2), Gudi (3), T. Portell (2), Juanito (3), Barraques (2), Tià Julià (2), Monserrat (3), Garau (3), Agustí (3), Pellé (2). Cotó (1) per Pellé.

PLA DE NA TESA: Galdón, Fernández, Navarro, Martínez, Adrover, Ferriol, Pocoví, Gutierrez, Ramón, Vich, Piqueras.

GOLS: 0-1 Minut 5 que en un rebot desde defora de l'àrea en Vich envia la pilota a l'escaire de la porteria d'en Pep Julià que no ha pogut fer res.

0-2 Al minut 10 i altre cop en Vich desde fora de l'àrea aquesta vegada una pilota rasa i que passa per davall es cos d'en Pep i entra dins la porta.

1-2 En Gustí fa jugada per la banda, entre dins l'àrea i fa la passada de la mort perquè en Tià Julià només hagi de tocar la pilota i aquesta entri per primer cop a la porteria visitant.

2-2 Primer gol que marca en Garau en aquesta temporada i s'ha de dir que ha estat un extraordinari gol. Es treu una falta a l'esquerre de la porteria visitant treta per en Juanito i que Garau d'un formidable cop de cap aconsegueix la primera igualada del partit.

3-2 Al minut 5 una treta de fora de banda que fa en Pellé, centre damunt en Monserrat, aquest de «tixereta» centre al cap de n'Agustí que introdueix la pilota dins la porteria, sense cap dupte el millor gol del partit.

3-3 Al minut 61 una bona jugada

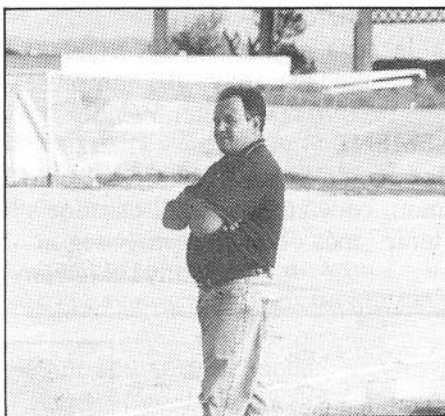
per la banda d'en Gutierrez que centre damunt porta i en Ramon que no te res més que tocar la pilota per aconseguí la segona igualada del partit.

4-3 al minut 69 en Garau fa un bon canvi de joc cap en Barraques que centre perfecte per en Pelle que aconsegueix desfer la igualada al marcador.

5-3 Al minut 75 en Monserrat fa una passada damunt en Barraques que queda totsol davant el porter i aconsegueix fer-li gol per cinquena ocasió.

6-3 Al minut 78 en un total desconcert dels visitants en Monserrat repeteix la jugada, centre damunt en Gsuti que xuta i Tià Julià introdueix la pilota dins la porteria visitant.

COMENTARIS: No va esser un bon partit aquest que va jugar el Vilafranca amb l'equip colista, equip aquest que no va demostrar res per poder estar en aquesta situació ja que va aprofitar molt bé les seves oportunitats i pogué fer més gols dels que va materialitzar. El que es pot dir en contra d'això és que no és normal que un equip que guanya als deu minuts, i a més a més a fora camp per dos a zero no pot deixar perdre la oportunitat de treure qualque cosa positiva del desplaçament, i a més és un equip que dona moltes facilitats en defensa.

Si a l'altre destacavem la lluita dels nostres homes, el seu sacrifici, i amb la sinceritat en que es va afrontar el partit, aquest cop s'ha de dir tot el contrari ja que l'equip meloner va sortir molt confiat i per això als

deu minuts ja duiem dos gols dins l'esquena. El partit es va guanyar en els vint o vint i cinc minuts que va tenir l'equip de inspiració. Es pot dir que el mal estat del terreny de joc (Això no es degut al seu cuidador, Mateu, sino que el dia abans havia plogut molt i s'havia disputat un partit de cadets per la qual cosa no s'havia pogut passar be l'arrastre) va perjudicar molt més al nostre equip que al visitants els quals eren molt menys tècnics que els nostres.

Biel Gelabert

Calendari del X Torneig de Futbol Benjamí (Grup E)

Porto Cristo - Vilafranca, 1-2-92
Vilafranca - Escolar, 8-2-92
19-10-91, Felanitx - Vilafranca 15-2-92
26-10-91, Vilafranca - S'Hort, 22-2-91
2-11-91, Santanyí - Vilafranca, 7-3-92
9-11-91, Vilafranca - Porreres, 14-3-92
16-11-91, Petra - Vilafranca, 21-3-92
23-11-91, Vilafranca - Ses Salines, 28-3-92-
1-12-91, Montuiri - Vilafranca, 4-4-92
7-12-91, Vilafranca - Artà, 11-4-92
14-12-92, Porreres Atc. - Vilafranca, 25-4-92
21-12-91, Vilafranca - Barracar, 2-5-92
4-1-92, Cardassar - Vilafranca, 9-5-92
6-1-92, Vilafranca - Campos, 16-5-92
11-1-92, Manacor - Vilafranca, 23-5-92
18-1-92, Algaida - Vilafranca, 30-5-92
25-1-92, Vilafranca - Badía, 6-6-92

Propers partits del Vilafranca

3-11-90: C'as Concos - Vilafranca
10-11-90: Vilafranca - La Salle
24-11-90: Santa Maria - Vilafranca
1-12-90: Vilafranca - Barracar

Resultats equips base

BENJAMINS

Porto Cristo, 4 - Vilafranca, 0
Vilafranca, 5 - Escolar, 0

CADETS

Vilafranca, 0 - Murense, 14

Esport a l'escola

El passat dia 9 es va mantenir una reunió amb l'A.P.A. i el delegat d'esports de l'Ajuntament, per posar-se d'acord en quins esports prendrien part els al·lots de l'escola de Vilafranca.

Prèviament el professor d'Educació Física havia fet un sondeig entre els al·lots per saber quines eren les seves preferències; les possibilitats que els hi va oferir foren: voleibol, futbol, escacs, atletisme i cross... els joves triaren i va resultar el següent esquema:

VOLEIBOL: 1 equip infantil femení; 1 equip infantil masculí; 1 equip aleví femení.

ATLETISME: 34 al·lots apuntats.

CROSS: 10 al·lots apuntats.

ESCACS: 6 al·lots apuntats.

FUTBOL ALEVÍ: 1 equip.

TENNIS DE TAULA:

NATACIÓ: 18 al·lots, sobretot dels més joves.

Normes del caçador

1. PRUDÈNCIA

Ha d'esser la principal virtut del caçador. Per caçar s'han de saber manejar molt bé les armes.

2. LEGALITAT

Tot caçador ha de tenir en regla la seva llicència de caça, permís d'armes, assegurança obligatòria i la cartilla dels cans.

3. ECOLOGIA

Esser caçador significa estimar la natura i respectar-la, caçar les espècies permeses i el número proporcional a la seva abundància.

4. CONEIXEMENT

El caçador ha de saber per on es mou, conèixer-lo ajuda a tenir més bon caçar.

5. FURTIVISME NO

Només s'ha de caçar el que es pot caçar, quan es pot i així com cal. Així ni la natura ni els caçadors se'n ressentiran.

6. CONSTÀNCIA

Cada dia és diferent, i les heroïcitats no s'aconsegueixen el primer dia.

7. PUNTERIA

S'ha de deixar allunyar-se la peça quan surt molt aprop i avançar el tir quan es dispara a ocells molt ràpids.

8. RESISTÈNCIA

Aixecar-se dematí, caminar moltes hores i estar al temps, són factors que acompanyen els caçadors.

9. UN BON CA

Es imprescindible per tenir èxit

10. COMPLEMENTS

El caçador s'ha de saber vestir, segon l'època de l'any i el terreny on caça.

AUTOSERVEI CAN JOAN

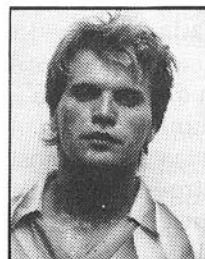
	Gols
Tià Julià	4
Gustí.....	3
Barraques.....	2
Pellé.....	1
Garau.....	1

	Gols
Pere Nicolau	3
Guillem Garcies	1
Toni Rosselló	1

TROFEU REGULARITAT. II REGIONAL

	Punts
Monserrat.....	24
Pep Julià	18
Barraques.....	18
T. Portell.....	17
Moleta.....	17
Gudi.....	17

La por als esqueixos

I convé dir-ho així perquè en aquests dies la por al separatisme es probablement més fort a Espanya que no a qualsevol altre país de l'Europa Occidental. I es que conseqüències o no, o cercant paral·lelismes als esdeveniments de la U.R.S.S. i Iugoslàvia, s'han presentat mocions d'independència i autodeterminació al País Basc, Catalunya i Mallorca. La frase de l'època del «tio Xesc»: «Espanya, una, grande i libre» no té cabuda avui en dia (ni n'ha tenguda mai) a un tot que resulta estar fet de peces desmontables.

Si el govern espanyol recolza la independència de les repúbliques bàltiques (me pareix molt bé) per què

no ho fa amb les distintes nacions que hi ha dins l'estat. El consell de ministres es fa la monja assegurant que la independència dels països bàltics no té res a veure amb Euskadi ni amb els països Catalans. ¿O és que son ells, els ministres i l'estensa companyia, els que no estan tan segurs de que no hagi alguna semblança, i per tant han d'afirmar-ho en veu alta? Crec oportu transcriure la resposta que dóna a aquesta pregunta Joan F. Mina a EL TEMPS, i diu així:

«No se, em fa l'efecte que la visió dels mapes desmontables els ha renovat de sobte la por a la reducció.

La por dels espanyols de doctrina a la imatge del mapa retallat no ve solament d'haver estat educats en la idea de l'Espanya Grande, que els separatistes voldrien reduir de superfície. Es més encara: és el terror a trobar-se disminuïts en el propi «ésser» nacional. Perquè l'espanyol de doctrina s'identifica amb el mapa, fa coincidir la pròpia identitat amb tot el mapa d'Espanya. Per tant, si el mapa es reduïx i canvia de forma, si s'encongeix i es retalla, ¿què seria Espanya, llavors? Si es desmonta el mapa de les repúbliques soviètiques, no passa gran cosa, en termes de definició nacional.

Joan Barceló

Gloses per a fer caramull

Que rigui es qui té rialles,
qui té plorera que plori;
cada vida és una histori'
moltes volen com a palles.

figues verdes fan figarols
si les cullen amb sa mà;
voltros anau a passejar
i noltros quedam tot sols.

Jo cada dia dematí
quan m'aixec, me rent sa cara;
poca alegria tenim ara
i no ens podem divertir.

Cada un se'n va amb ses seves
en que altris alcin sa veu;
jo m'he de carregar sa creu
damunt ses espatlles meves..

Dins es cap duc sa quimera
i no m'atur de cavilar:
perquè en el món vareu posar
tan feixuga sa collera?

Quaranta nius, en aquest món
que som de desgraciat..
Si a s'altre també ho som,
sempre, sempre ho hauré estat.

Una rosa me cautiva
perquè fa molt bona olor;
emperò fa molt de dolor
dur dol de persona viva.

De dalt a baix del carrer
posa-hi murta capolada,
pequè em donis una abraçada
es dia que te faltaré.

Diu; cames-roges de goret
són bones per a medicina;
estic amb na Catalina
i fins aquí no me pened'.

Casat som, no tenc remei
tampoc puc brutejar;
voldria per poder mirar
un ull a cada cabell.

Diuen que sa cadenera
tota sola no fa es niu;
l'any que ve, en venir s'estiu
tornarem fer s'aigua enrera.

Si del món se rompés un pern,
qui en posaria un de nou,
És que per tot hi ha tan de brou
que hi ha llocs que pareix un infern.

Abans amb una escudella
menjaven fava pelada;
ara hi ha qualque vegada
que pareix que el món s'estella.

En tenir es cap pelat
deixaré en es testament,
que qui estarà més content
se'n dugui es cabells des cap

Perquè no sabia caçar
me regalaren una cussa,
Me diríeu, un puça,
quants de mesos va mamar?

Això era un Emperador
que tenia tres cosines;
jo pretenc de cames primes
com un bon cavall corredor.

Som de s'ofici des forners,
casat amb una de ca seva,
i si heu de mester doblers
no vengueu a ca meva
que mai n'hi ha 'gut de més.

Si se corca una poma
és que duu es corc dedins;
me queden es versos més fins
a sa tinta de sa ploma.

Dins es cap tenc un cevellet
que pareix que està ple de grins;
amb sos meus «modos» més fins,
salud vos desitja En Jaumet.

Déu faci que l'any que ve
tots siguem a rotlada;
en es foc sa sobrassada
per menjar plegats, si convé.

Jaume Nigorra

L'herència de la violència

No és d'ara el fet de què els ciutadans més decidits i estúpids agafin l'eina d'intimidat, el puny i el garrot, per demostrar que la justícia és individual (més que individual és particular). No m'estranya que abans d'haver-hi sistemes democràtics de justícia, o molt abans, quan tant sols cada comuna o grup d'habitants tenien un «cap» que era el més fort i musculós. Avui en dia encara n'hi ha que han hereditat les formes primitives i bastes d'entendre la justícia. Record les conferències que moltes vegades ens han ofert la gent més vella: de quant el dia de «sa barena» a Bonany la festa no podia acabar sense tocs, «que els externs que venien a festejar pel poble, primer eren tupats i després: cinc minuts per sortir del poble abans de la pròxima tupada», etc., etc, i d'aquests fins a mil. No és d'estranyar, era una societat bàsicament desatesa, sense altre mal de cap que demostrar la seva virulència. Pitjor va ésser quant els caps pensats d'aquell temps en lloc de demostrar que el diàleg era l'alternativa a la força del bastó, decidi-

ren inculcar que amb el bastó havien de canviar a la gent (repressió després de la guerra civil). La lògica era imposar-se i aquesta lògica funcionà fins que decidiren el diàleg, molts anys després. Dins aquest frit i bollit de la nostra història ens veim, una vegada més, desbordats i escèptics. Que fan els veïns de les grans ciutats apalissant els drogadictes?, que fan els skins ultra-dretans apalissant els periodistes i vianants de Barcelona?, a més enfora encara, per què un ma-

lalt matà a 22 persones dins un restaurant de Texas?

La violència és la porta de darrera per on surten els nostres problemes i aquesta porta sols estarà tancada el dia que sabrem utilitzar la raó. No és més fàcil aplicar la paraula Força als termes Voluntat, Solidaritat, Ajuda, Comprensió, Diàleg o Amistat, que força, al puny o el garrot. La lògica de la repressió ha d'ésser una vella espina clavada a la nostra consciència històrica, al que cal és saber-la ignorar.

Si el drogadicte necessita ajut no l'apallissis, donau-l'hi esperança, treball, integració social, vida...

Si sens necessitat d'exterioritzar els teus problemes no empris la porta de darrera, cerca un amic, la teva família, inquietuts, és millor acostar-te a ell com amic i mai com a repressor.

Oblida l'herència violenta d'un altre temps i fer que la teva vida sia una part més dels que formen aquest món.

Jaume Sansó

Com fer un Bonsai dins l'estil «cascada»

1. S'ha escollit un Ginebre Xinès (Juniperus Chineses) de planter, per fer un Bonsai dins l'estil «cascada». Ens hem fixat en les branques baixes per aquest estil.

2. Els materials que hem d'emprar són: un parell de tenalles, unes estisores, filferro, un rastell i un cossioll.

El primer que hem de fer és tallar el que sobri del tronc vertical, guardant la branca horizontal (cascada) que serà dues vegades la longitud de la vertical.

3. La branca de «cascada» s'arreglarà, tallant ramificacions que cresquin per avall. S'hi posa el filferro amb l'orientació horitzontal.

4. Una vegada que s'ha arreglada la primera branca, podem passar a la «vertical informal». Es tallen les branques que no són necessàries i posam filferro fent unes curvatures

desiguals.

5. Així és com ha de quedar l'arbre amb l'estil «cascada».

6. Una vegada arreglada l'estructura aèrea, passarem a les arrels. Amb el rastrell raspem la terra sobrant i llevarem les arrels velles.

7. Després, amb les tisores (les tisores només s'empen per les arrels, mai per les branques) tallarem les arrels. Aquest fet té una doble funció: una de sanejament i l'altre d'adaptació al cossioll.

8. La quantitat d'arrels ha de ser proporcional amb la part aèrea de l'arbre, perquè és la part absorbent de la planta, i és la que li proporciona l'aliment necessari.

9. Per acabar, posam el Bonsai dins un cossioll fondo i donam l'inclinació final a la «cascada».

Un sincer record

Acaba l'estiu i comencen els primers dies de plujes i cels grisosos. El sol i la nostàlgia de les hores de sesta del migdia se converteixen en record.

Anyorarem però el somriure d'aquells llavis tan joves que resten quiets per sempre i que possiblement ens estimulen a que en els moments de nostàlgia com és el d'ara, ens sàpiguen enfrontar amb més valentia a les coses quotidianes i viure el present amb intensitat.

Una guitarra, el tio Mateu, una platina o els discs, En Tomeu Turricano, un somriure de picardia... N'Octavi. A tots ells, un humil i sincer record.

Antonia Bover

Fruites

Les Figues

La figa amb la seva riquesa en sucre, sobretot seca, és un aliment molt energètic. Té un alt poder clòric, és, per tant, un aliment molt indicat per a tots aquells que fan molt d'ús de la seva energia muscular. Els atletes grecs les consideravem el millor aliment per desenvolupar la seva força. Endemés de la notable qualitat d'hidrats de carboni, les figues tenen també potasi, calci, fòsfor, al mateix temps que les vitamines A,B,C.

En l'hivern les figues seques acompanyades d'una bona racció de fruita fresca constitueixen un bon aliment per a berenar al matí. Les figues són molt digestives sempre i quan siguin ben madures quan són crivellades, un poc seques i menjades per qualque animal.

Propietats: Les figues són pectorals, molt indicades en les inflamacions de l'aparell respiratori. En les faringitis

té una acció emmol·lient (reblandeix i relasa les parts inflamades). També són tòniques i depuratives de la sang, essent al mateix temps, un actiu i suau laxant. Per la seva acció estimulante, les figues ben madures enforteixen les fibres musculars dels budells, cosa que millora el seu funcionament.

Podem dir de les figues que són una fruita molt nutritiva, digestiva, tònica, laxant, diurètica, pectoral, molt recomenada per a tots els esportistes i treballadors manuals. També han de menjar-les els qui pateixen gastritis, colitis, astèmia i processos inflamatoris. Hi ha que dir que les figues contenen un 500% més de propietats seques que fresques.

Tomeu Català Mut

Defensar el medi ambient: una necessitat ineludible

Quan s'aproxima la fi del segle XX, la degradació del medi ambient és una qüestió que preocupa profundament un sector cada vegada més majoritari de la societat. La irremeiable desaparició d'espècies que l'evolució havia tardat milions d'anys a crear; la consegüent minva de la diversitat i riquesa de formes en aqueixa autèntica pell viva de la Terra que és la Biosfera; la destrucció capritxosa d'ecosistemes fràgils i únics; la contaminació, en les seves múltiples modalitats, des de la radioactiva o la sonora fins a l'abocament incontrolat de residus al sòl, a les aigües i a l'aire; l'esgotament de recursos o la seva explotació abusiva; la desfiguració de paisatges de bellesa sublim; la manca d'espais verds al medi urbà:...tot això, unit a la notòria insuficiència de les administracions públiques per fer-hi front, conforma un panorama alarmant que mou els ciutadans més conscienciats a prendre la iniciativa en la defensa del medi ambient des d'organitzacions privades de caràcter ecologista.

A les Balçars, des de fa prop de dues dècades, l'ecologisme va indissolublement unit a un nom: el GOB. Més de tres mil persones ja han pres la decisió que segurament tu prendràs avui: esdevenir soci del GOB, contribuint així, amb un modest esforç econòmic, al sosteniment de les activitats d'una organització que ha demostrat sobradament la seva eficàcia en la labor d'estudi, divulgació i defensa del medi ambient en aquestes illes, sabent mantenir sempre el rigor i una total independència que és la base del seu indiscutible prestigi social.

Antoni Bonner
Escriptor
President interinsular del GOB

Parenostic

TEMPS

Pel Novembre es preveu un ambient humit, amb plogudes freqüents, però no excessiu, algunes borrasques del NE, algres del So. No es produiran gelades importants. A les darreries, els vents duren un destrempeament atmosfèric com a avís de la proximitat de l'hivern.

AL CAMP

Aquest mes se solen llaurar els camps i terres, llevant les males herbes perquè no tornin a sortir. Fer nets els arbres i les vinyes de brots o branques seques. Les vinyes es poden sembrar, però en terres seques i calentes.

També podeu sembrar lletugues d'enciam a llocs abrigats, alls i espínacs per a la Quaresma. És necessari calçar àpits, sembrar carxoferes noves de les que tenen més arrels, i començar a sembrar arbres fins que venguin les gelades.

Es pot provar de fer alguns empelts, si no plou ni fa gelada. Sembrar xíxeros, trasbalsar el vi i recollir els tarongers en terres estèrils i descobertes al nord.

AL JARDÍ

Pensau amb els esqueixos de clavellines i flors de cabeça, violetes i espècies que vénen d'arrel; que trobau al bon preu a tots els mercats.

Festes del Novembre

A Inca, el Dijous Bo.

Dia 27, a Palma festa religiosa en honor del Beato Ramon Llull.

Dia 30, a Santanyí festes patronals dedicades a Sant Andreu.

Altres festivitats importants són la de Tots Sants dia primer, Sta. Bel, dia 17, Sta. Catalina dia 25 i dia 30 Sant Andreu.

Grup Excursionista de Vilafranca

Una altra vegada el grup excursionista s'ha posat en marxa. Ja hi ha un grapat d'excursions programades, i com sempre si voleu participar-hi apuntau-vos al Bar Can Gorrió.

-Col·lectiva; 20-10-91; Sa Torre Jaumell.

-No Col·lectiva; 2-11-91; Acampada a Sa Torre d'Ariant.

-Col·lectiva; 17-11-91; Torrada d'esclata-sangs al «Poetell de sa costa de Sóller» - Dur pa taleca.

-No Col·lectiva; 1-12-91; Des Coll de Sa Bataia a Campanet.

-Col·lectiva; 15-12-91; Puig Tomir.

Cinema

Crítica pòstuma a Twin Peaks

Quan algú mor, automàticament, tothom comença a parlar bé d'ell, en part per respecte als morts, o a la família, però sobretot perquè, com que tanmateix ja mai no se'n tornarà a parlar més, és millor que el darrer record sigui bo.

Salvant les distàncies, ara que «Twin Peaks» ha mort, o s'ha acabat, o com ho volguem dir, pot ésser interessant dedicar-li unes línies abans que caigui a l'oblit, al menys fins el dia de la seva reposició a televisió.

Crec que la cosa més important que David Lynch ha aconseguit amb Twin Peaks, és la de fer-nos admirar l'extensa gama de matissos amb els que anava envoltant els personatges, més que intentar centrar la nostra atenció en la trama, que teixia com teranyina que cada cop s'anava tornant més retorçada, irreal, i fantasiosa.

Qualcú va dir una vegada que «el tot, està format de petits detalls», Lynch ha abusat d'aquests petits detalls per introduir-nos dins l'argument, aconseguint que

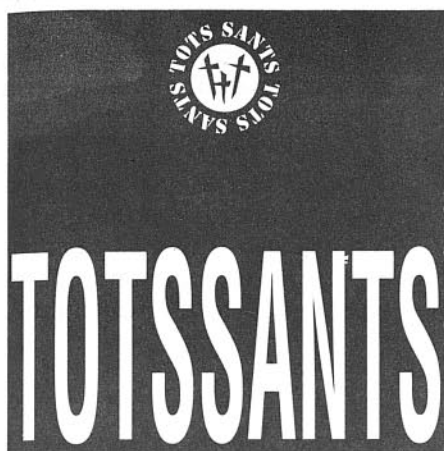
aquest perdés importància en favor dels seus personatges; Lynch ens va introduir en un univers de realitats deformades que anaven degenerant capítol a capítol i aprofundint en el misteri de l'argument fins que, a la fi, ens va descobrir als darrers vint minuts del darrer capítol, allò que per a ell seria la solució d'aquell misteri, però, que a nosaltres ens va deixar encara més intrigats quan va deixar el final obert, amb la possibilitat de fer ressucitar la sèrie.

És David Lynch un il·luminat o és un ésser despreciable i un psicòpata incurable? El que està clar és que, sigui per la fotografia, el guió, la bogeria dels personatges, o simplement per «lo bones» que estaven les actrius, a tothom que conec li va agradar Twin Peaks, i davant d'això només ens resta dir una cosa...: El que estigui lliure de pecat, que tiri la primera pedra!!

Brosio, Ambrosio

Música

Tots Sants

El grup de rock manacorí tregué al carrer el passat més de setembre el seu primer treball discogràfic en format single. Les dues peces escollides per formar part d'aquest senzill han estat: Ca de bou i «Leyenda Negra», peces que són una fidel mostra del so potent i compacte del seu directe.

El disc ha comptat amb una encertada producció per part de Goar Iñurieta guitarrista del grup basc Korroskada, que juntament amb el grup ha efectuat els arrenjaments. La producció executiva i manajament corren a càrrec de la recentment creada Factoria Cultural.

En definitiva, una encertada estrena discogràfica la d'aquests quatre joves manacorins, que esperem només sigui un avanç del que serà la seva pròxima entrega en format de llarga durada cap al proper mes de febrer.

Pere Garí

Cuina

Coca de Kiwi i maduixes

PASTA

150 grs. de farina
150 grs. de sucre
150 grs. de mantequilla
200 grs d'ous
Llimona ratllada
Canyella
1/2 paquet de llevadura «canari» o «royal»

1. Untar un motlo d'uns 30 cm de diàmetre de mantequilla, i empolvar-lo de farina.
2. Mesclar el sucre i la mantequilla amb el pujador d'ous de la batedora (turmix) dins un ribell.
3. Afegir-hi els ous d'un a un, anant alerta a esguerrar el mesclat.
4. Mesclar-hi la farina, la llimona ratllada i la canyella que agradi, i finalment el paquet de la llevadura en pols
5. Coure la pasta a una temperatura mitjana durant uns 3/4 d'hora.

ACABAT:

3 ó 4 kiwis
200 ó 300 grs de maduixes
confitura de mores o taronge
gelatina

Una vegada freda la pasta:

1. Tallar per la meitat la coca
2. Untar-la al mig i a damunt, de confitura
3. Adornar-la amb els kiwis i les maduixes.
4. Per acabar posar-hi la gelatina

Estètica

El passat divendres dia 4 es va inaugurar un nou saló d'estètica al carrer Major, regentat per Na Margalida Morlà, més coneguda com Na Mulineta. A tots els qui interressi estar guapos us recomanem hi faceu una visita.

Publicitat

Tothom qui vulgui posar publicitat del seu negoci, empresa o altres, al camp de futbol posar-se en contacte amb algú de la directiva.

Borsa de Treball

S'ha de menester un jove de 16 anys com a ajudant de fuster, o alguna persona experimentada amb el tema de fusteria de cuines. Adreçar-se a Can Torrens. Carrer Sant Josep 14.

Naixements

-Joan Barceló Moragues, dia 10 de juliol, fill d'Antoni i Francisca.

-Jaume Simó Pocoví Rigo, dia 31 de juliol, fill de Simó i Bàrbara.

-Francisco Javier Sánchez Artigues, dia 21 d'agost, fill de Francisco i Catalina.

-Sebastià Galmés Monroig, dia 11 de setembre, fill de Sebastià i Joana.

-Margalida Mas Bassa, dia 25 de setembre, fill de Bartomeu i Maria.

Enhorabona i moltes felicitats a tots.

Defuncions

-Margalida Bauzà Barceló, dia 1 d'agost, als 80 anys.

-Bartomeu Estelrich Font, dia 16 d'agost, als 23 anys.

-Margalida Sansó Artigues, dia 1 de setembre, als 89 anys.

-Joan Bauzà Gayà, dia 20 de setembre, als 86 anys.

-Francisca Mascaró Font, dia 28 de setembre, als 78 anys.

-Maria Mas Sastre, dia 1 d'octubre, als 77 anys.

-Antoni Mascaró Febrer, dia 13 d'octubre, als 69 anys.

Descansin tots en pau.

Tall de guillotina

*A l'Ajuntament per no llegir la revista, i per tant encara no haver clavat els bancs de la Plaça de Sant Joan.

*Als jovenets de la Residència que tenen els nervis exaltats i que ja s'estiren el muxell.

*A l'organització del torneig de futbol per la «bona» organització del sopar de cloenda.

*Al batle de Sant Joan, per lo poc que veu sa televisió.

Per a què s'entretengui en lo seu es mes qui ve vos mostrarem una foto on «mostra es peus».

*Als qui segueixen aparcant a la carretera per jugar a cartes i se'n riven del delegat de Policia.

*A aquest temps tan fred que ens ha arribat sense fer-ne encara comptes.

*A Obres Públiques per lo malament que conserva s'asfalt de sa carretera.

*Al cap d'Unió Santjoanera per estat fotut des cap i no voler anar en es metge.

*A l'oposició municipal de Petra, per no deixar menjar al veïnat si ells no mengen.

*Al metge Ugena, per encara no haver-se presentat al nou batle.

*A cer «galeno» especialista en inflar es cap a certa persona que es mes passat va sortir a aquesta secció.

Ditades de mel

*A Joan Botelles que a mes d'empresari de l'any ara ens han dit que quan arriba l'hivern com a bon company que és, regala llenya.

*En Jaume Rabassa ens ha dit que si no hi ha res de nou, a finals de Ju-

liol...

*A la conselleria de Sanitat per, al manco, haver-se plantejat traslladar el metge Ugena a Son Servera.

*Al CIM que ajuda a pagar l'asfal-

tat de carrers i el camí de Petra.

*Al regidor d'Obres pel seu intent d'ampliar es terme.

*A l'Escola per la feina que fan en normalització lingüística.

PARTICULARS I EMPRESSES!

Ara teniu al vostre abast

PAPER 100% RECICLAT

- * Per evitar la destrucció dels boscos
- * Per estalviar aigua i energia
- * Per pal·liar l'encalentiment de l'atmosfera

(causat pels gasos que se desprenen en la combustió del paper que no se recicla)

SENSACIONAL OFERTA:

FULLS A4 COLOR GRIS aptes per a fotocòpia i impremta

PAQUET DE 100: 175 PTAS. (=1'75 pts./u.)

PAQUET DE 500: 800 PTAS. (= 1'6 pts./u.)

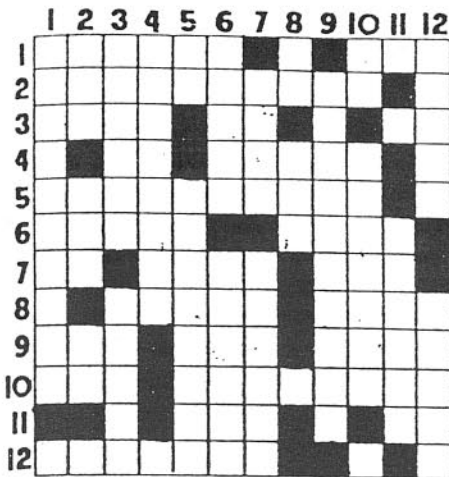
VENDA AL LOCAL DEL G.O.B.:

CARRER VERÍ, 1, 3ER — TF.: 72 11 05

Entre correus i l'església de Sant Nicolau

MOTS CREUATS

Horizontals: 1.-Estudiant que gaudeix d'una beca. Nom de lletra. Fatigat. 2.-El qui té un càrrec en una oficina. La segona. 3.-Molt poc freqüent. Símbol del clor. Vocal. Arbre de la família de les ulmàcies. 4.-Consonant. Article. Esclau dels lacedemonis. La primera. 5.-El qui conrea arròs. Cinquanta. 6.-Ara mateix. Extravagant. 7.-Gos. Prior d'un monestir. Cadascuna de les parts en què es divideix un tot que s'ha de distribuir entre diferents persones. 8.-Vocal. Escuma de la llet. Defunció. 9.-Cub petit de ferro que forma una part de la càrrega de metralla de les peces d'artilleria. Teixit de seda o cotó. Peça de vestir que cobreix el tronc des dels muscles fins a la cintura, cenyida i ajustada al cos. 10.-Planta hortícola vivaç, de bulb bulbilífer i fulles planes, lineals, d'olor forta. Terminació verbal. Començar el vi a agrir-se. 11.-Consonant. Donar. La primera. Déu egipci. 12.-Trau sobreposat cosit a la vora d'un vestit. Res. Mitja centúria romana.

Verticals: 1.-Vent impetuós acompanyat de pluja o calamarsa. La primera. 2.-Nom de lletra. Filera de cotxes que van donant voltes amunt i avall d'un carrer. Símbol de l'alumini. Consonant. 3.-Fruit del cirerer. Diversió sorollosa de diverses persones. 4.-Donar calor. Mil. 5.-Mig rifar. Cop de sabata. 6.-Grup de paraules que té un sentit en sí, interposat en un període. Portar cap a proa el puny baix de sobrevent i fermar-la al costat de la nau amb l'amura. 7.-Mallorca n'és una. D'aquesta, semblant. Mitja tara. 8.-Campió. Percebre amb el sentit de l'oida. Símbol del fòsfor. 9.-Sèrie de quatre peces dramàtiques. 10.-Nota musical. Pertanyent als aerobis. Símbol de l'oxigen. 11.-Vocal. La quarta. Menjar

fins a satisfer-se plenament la gana. 12.-Portadora. Qua serveix de suport.

Solucions

Horizontals: 1.-Becari. A. Las. 2.-Oficinista. E. 3.-Rara. Cl. E. Om. 4.- R. El. Iloa. A. 5.- Arrossaire. L. 6.-Suara. Rara. 7.-Ca. Bata. Lot. 8.-A. Brama. Obit. 9.-Dau. Tul. Gipó. 10.-All. Ar. Picar. 11.-L. Dar. A. Ra. 12.-Alamara. O. L.

Verticals: 1.-Borracada. A. 2.-Efa. Rua. Al. L. 3.-Cirera. Bulla. 4.-Acalorar. M. 5.- Ri. Sabatada. 6.-Incís. Amurar. 7.-Illa. Tal. Ra. 8.-As. Oir. P. 9.-Tetralogia. 10.-La. Aerobic. O. 11.-A. O. Atipar. 12.-Semal. Toral.

BROU DE LLETRES

Au, a veure si us interessau un poc més per la política i sou capaços de trobar els noms dels onze regidors del nou Consistori.

Z I Z D R M M T M S P P
 J A N T O N I S B T S P
 A E N A D S Q R A U M S
 I M R T M L V Q R C R O
 O A T O N K E J T B A E
 M T S L N O L I O I R D
 L E C A P I T H M V A U
 E U C U E T A M E N B I
 U T A A L I G F U E R B
 Q U E M O T R A B O A L
 I E M M E L L I U G B T
 M S H G R D F T G F B H
 H G B T H N K H Y T T F

Endevinalles

Abans de néixer son fill,
 sa mare ja l'ha enterrat;
 com prou dins es vas ha estat,
 se desxondeix i surt viu.

Ai de mi!
 Ara bec aigua
 pequè no tenc aigua;
 que si tengués aigua,
 beuria vi.

A l'aire me'n vaig criar
 i ningú coneix mon pare,
 i tenc per condició
 que, quan me muir,
 neix ma mare.

Refranys

A bon entenedor, poques paraules.

A Ciutat, qui estigui qui és nat.
 A mal costum, da-li fum.
 Amic i vi, quan més vell més fi.
 De sa feina surt es profit i... es cansament.
 De senyor i de porc, n'han de venir de raça.
 Dona finestrera, dona malfenera.
 És com s'ase d'en Mora, que de tot quan veu s'enamora.
 Es pensar no és sebre i es no sebre és d'ase.
 Ets homos manden, però ses dones comanden.

Jocs Populars

A caçar mòpies

Anar a caçar mòpies és un joc tradicional que es feia més durant l'estiu, per la bonança del temps. És un joc de nit, es solia fer durant les vetllades en que la gent es reunia per pelar ametlles o per esbocinar garroves a la fresca del carrer.

El joc es realitzava així:

A algun al.lotet que pretén de viure, els altres li fan creure que les mòpies són uns animals que volen i que a les nits es colguen damunt els arbres per dormir.

Ben entrada la fosca, sense fer de renou, condueixen l'al.lot davall un arbre, on li diuen que n'hi ha una, de mòpia; tenint molt de compte en no descobrir la persona que prèviament s'ha amagat dalt de l'arbre, entre els brancats més espessos.

Després fan que l'enganyat aporti un sac o uns filats davall l'arbre. I quan està més capficat buscant la mòpia que vol caçar, el que està amagat dalt de l'arbre li tira una gerra d'aigua al damunt. I, precisament, això és la mòpia que ha caçat.

TUPATUP - TUPATUP

Se fa sebre al públic que tothom està
convidat a l'aniversari de

CA NA CAIA

(Vilafranca)

DIA 31 D'OCTUBRE

Alçada de bandera. Començament de
l'aniversari. A les 10'30 h.:

DE PUTA MARE (en concert)

DIA 1 DE NOVEMBRE

«Això és S'ILLOT»

HAPPY HOUR

DIA 2 DE NOVEMBRE

Festa a lo «Clint Eastwood»

El personatge que es vestesqui amb més peces (de
vestir), objectes o coses relacionades amb l'ambient de
l'oest (no poden esser repetides), tindrà un premi en

«DÓLARS»